

Міністерство освіти і науки України
Університет митної справи та фінансів

Факультет фінансовий
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: Управління фінансовими ресурсами страхової компанії та
напрями підвищення ефективності їх використання

Виконав: студент групи ФК-22-1зм
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»

Пономарьова Ірина Сергіївна
(прізвище, ім'я та по-батькові)

Керівник д.е.н., проф. Заруцька О. П.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Рецензент ПрАТ СК «Український страховий
стандарт»

(місце роботи)

директор дніпропетровського регіонального
управління

(посада)

Кобець Л. І.

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Дніпро – 2024

АНОТАЦІЯ

Пономарьова І. С. Управління фінансовими ресурсами страхової компанії та напрями підвищення ефективності їх використання

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Університет митної справи та фінансів, Дніпро, 2024.

У роботі розглянуто теоретико-методологічні засади управління фінансовими ресурсами страхової компанії. Проведено аналіз динаміки і структури фінансових ресурсів та досліджено ефективність управління фінансовими ресурсами ПрАТ СК «Український страховий стандарт». На основі проведеного аналізу розроблено напрями підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами ПрАТ СК «Український страховий стандарт». По всіх аспектах зроблено обґрунтовані висновки та надані практичні рекомендації щодо підвищення ефективності механізму використання фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт».

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 78 сторінках, містить 21 таблицю, 18 рисунків, 9 додатків. Список використаних джерел включає 60 найменувань.

Ключові слова: фінансові ресурси, страхова компанія, власний капітал, залучений капітал, страхові премії, страхові резерви, інвестиційна діяльність.

Список публікацій здобувача. Пономарьова І. С., Шевельов А. В. Управління фінансовими ресурсами страховиків в умовах підвищеної ризиковості// Економіко-правові та управлінсько-технологічні виміри сьогодення: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Дніпро: УМСФ, 2023. С. 188-190.

ANNOTATION

Ponomarova I. S. Management of financial resources of the insurance company and directions for increasing the efficiency of their use.

Qualification work for obtaining a master's degree in specialty 072 «Finance, banking and insurance». – University of Customs and Finance, Dnipro, 2024.

The paper examines the theoretical and methodological principles of managing the financial resources of an insurance company. An analysis of the dynamics and structure of financial resources was carried out and the effectiveness of financial resources management of PJSC SK «Ukrainian Insurance Standard» was investigated. On the basis of the conducted analysis, directions for improving the efficiency of financial resources management of PJSC SC «Ukrainian Insurance Standard» have been developed. Based on all aspects, reasonable conclusions have been made and practical recommendations have been made to increase the efficiency of the mechanism for using the financial resources of PJSC SC «Ukrainian Insurance Standard».

The master's qualification thesis consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of used sources, appendices, presented on 78 pages, contains 21 tables, 18 figures, 9 appendices. The list of used sources includes 60 items.

Key words: financial resources, insurance company, own capital, raised capital, insurance premiums, insurance reserves, investment activity..

ЗМІСТ

ВСТУП		4
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	7
РОЗДІЛ 2	АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПрАТ СК «УКРАЇНСЬКИЙ СТРАХОВИЙ СТАНДАРТ»	23
2.1	Організаційно-економічна характеристика та оцінка фінансового стану ПрАТ СК «Український страховий стандарт»	23
2.2	Аналіз динаміки і структури фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт»	36
2.3	Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами страхової компанії	48
РОЗДІЛ 3	НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПрАТ СК «УКРАЇНСЬКИЙ СТРАХОВИЙ СТАНДАРТ»	58
3.1	Впровадження стратегій оптимального управління фінансовими ресурсами у діяльність страхової компанії	58
3.2	Проект заходів оптимізації розміщення фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт»	64
ВИСНОВКИ		74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		79
ДОДАТКИ		84

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасний світ в міру розвитку інноваційних технологій перебуває в стані швидкої трансформації, яка породжує різного роду виклики та загрози. Стан захищеності суспільства безпосередньо впливає на рівень економічного розвитку, тому питанням безпеки функціонування суб'єктів господарювання відводиться велика увага. Саме страхування, як особливий вид фінансової діяльності, приймає основні виклики ризику та небезпек як для громадян, так і для суб'єктів господарювання. За своїм сутнісним змістом страхова діяльність передбачає прийняття ризиків непередбачуваних подій, негативних чинників та збитків користувачів послуг. Виконуючи свою основну діяльність, страхові компанії акумулюють великі суми коштів, які можуть спрямовувати в різні галузі економіки, виступаючи в ролі інвестора. Використання фінансових ресурсів страхових компаній в якості інвестицій суттєво впливає на розвиток країни, а розвинутий страховий ринок забезпечує потреби населення та суб'єктів господарювання в необхідному захисті.

З початком військової агресії в Україні та загостренні низки економічних проблем посилюється увага до проведення ефективного страхового менеджменту, який би відповідав усім усталеним змінам, передусім це стосується фінансових ресурсів страховиків.

Надаючи фінансову послугу, вітчизняні страхові компанії є активними тримачами фінансових ресурсів поряд із банківськими установами. Проте в умовах посилення внутрішніх та зовнішніх загроз у національній економіці, які безпосередньо стосуються роботи страховиків, посилюється увага до нових підходів до управління страховою компанією, серед яких важливе місце займають фінансові ресурси.

Для формування ефективного та якісного механізму управління фінансовими ресурсами страхової компанії, необхідно дотримуватися принципів системності та комплексності, що стає особливо актуальним є у зв'язку із глобалізацією бізнесу та збільшенням підприємницьких ризиків. Рівень

фінансового потенціалу та умови фінансових ринків збільшують чи зменшують можливості формування страховою компанією обсягу фінансових ресурсів у достатній кількості. Всі ці фактори зумовлюють необхідність розробки політики управління фінансовими ресурсами, яка буде ефективною для страхової компанії в загальній стратегії її діяльності та розвитку.

Значний внесок у розвиток теорії управління фінансовими ресурсами страхових компаній зробили вітчизняні вчені, а саме: А. Л. Баранов [3], О.О. Гаманкова [12-13], О. В. Кнейслер [23-24], Н. Г. Нагайчук [32-33], І. Д. Самошкіна [41], А. А. Супрун [44], О. В. Шевчук [53-54], Л. В. Шірінян [55].

Проте, і нині досить актуальними є питання, які пов'язані з розробкою та реалізацією ефективної стратегії й тактики управління ресурсами страхової компанії, як цілісної системи, підпорядкованої загальній фінансовій та генеральній стратегіям функціонування й розвитку страхової компанії в сучасних умовах невизначеності й ризиків, які є притаманними мінливому ринковому середовищу.

Метою кваліфікаційної роботи є наукове обґрунтування теоретико-методологічних засад і практичних аспектів управління фінансовими ресурсами страхових компаній та розробці напрямів підвищення ефективності використання фінансових ресурсів на основі узагальнення теоретичних підходів та результатів аналізу практичного досвіду страховиків.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення наступних **завдань**:

- розкрити економічну сутність, склад та структуру фінансових ресурсів страховика;
- дослідити принципи та методи управління фінансовими ресурсами страхових компаній;
- провести аналіз складу, структури та динаміки фінансових ресурсів страхової компанії;
- розробити напрями підвищення ефективності використання фінансових ресурсів страхової компанії.

Об'єктом дослідження виступає механізм управління фінансовими

ресурсами страхової компанії.

Предметом дослідження є практичні аспекти організації системи управління фінансовими ресурсами ПрАТ СК «Український страховий стандарт».

Методи дослідження. В кваліфікаційній роботі використовувалися методи: теоретичного узагальнення та порівняння – для розкриття економічної сутності фінансових ресурсів страхової компанії; статистичного і графічного аналізу, а також порівняння та наочного відображення емпіричних даних для дослідження тенденцій розвитку страхової компанії та параметрів управління її фінансовими ресурсами; системного аналізу, логічної аргументації – для розробки напрямів підвищення ефективності використання фінансових ресурсів страховика.

Апробація матеріалів кваліфікаційної роботи Результати досліджень «Управління фінансовими ресурсами страхової компанії та напрями підвищення ефективності їх використання», викладені в кваліфікаційній роботі, оприлюднені на Міжнародній науково-практичній конференції «Економіко-правові та управлінсько-технологічні виміри сьогодення: молодіжний погляд», м. Дніпро, 03 листопада 2023 р.

Практичне значення отриманих результатів полягає в поглибленому аналізі показників ефективності управління фінансовими ресурсами страхової компанії, виявлені проблем та розробці напрямів підвищення ефективності використання фінансових ресурсів, які можуть бути використані у практичній діяльності ПрАТ СК «Український страховий стандарт».

Інформаційною базою дослідження виступали наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів, закони України, нормативно-правові акти державних органів України, дані фінансової звітності ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за 2020-2022 рр., інформація з мережі Інтернет.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 78 сторінках, містить 21 таблицю, 18 рисунків, 9 додатків. Список використаних джерел включає 60 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

Важливим фактором, що забезпечує функціонування страхової організації, є її фінансові ресурси. Фінансові ресурси використовуються в страховій, фінансовій та інвестиційній діяльності і являють собою грошові надходження, які трансформуються в конкретні форми капіталу і призначені для виконання страховиком всіх своїх зобов'язань, забезпечуючи таким чином платоспроможність та надійність у будь-який час. Фінансові ресурси в усіх сферах діяльності страхової компанії динамічно взаємопов'язані і їх рух створює цикл таких самостійних грошових потоків, як накопичення страхових премій у страхових резервах і подальший їх розподіл між обмеженим колом страхувальників у формі страхових виплат; інвестування тимчасово вільних коштів страхових резервів з метою отримання інвестиційного доходу; використання власного капіталу як джерела інвестування та його поповнення за рахунок чистого прибутку, емісійного доходу та інших доходів; надання та отримання послуг з перестрахування, що дозволяє збільшити доходи, забезпечити фінансову стійкість і платоспроможність компанії. Здатність страхової компанії формувати і використовувати фінансові ресурси з позиції забезпечення фінансової стійкості формує її фінансовий потенціал.

Під впливом особливостей та специфіки страхової діяльності формується сутність поняття «фінансові ресурси страховика». Страхова компанія, з одного боку, надає страхові послуги, а з іншого боку, акумулює значні фінансові ресурси та виступає інвестором або продавцем тимчасово вільних коштів.

Досліджуючи поняття «фінансові ресурси страхової компанії» необхідно зазначити, що О. Світлична, Н. Сташкевич стверджують: «Фінансові ресурси страхової компанії – це сукупність грошових коштів, які формуються у процесі страхової діяльності та призначені для виконання зобов'язань зі страхового захисту, підтримання платоспроможності й фінансової стійкості страховика» [42].

Таку думку поділяє також Д.Бланд [58].

Н. Нагайчук поділяє думку А. Вожжова [9], і порівнює «страховий капітал» з «банківським капіталом» та робить висновок: «Капітал страхової компанії – це всі ресурси, які перебувають у її розпорядженні» [32].

Також, на думку Н. Нагайчука: «Капітал страховика є основою його діяльності й сукупності фінансових ресурсів: власних, залучених чи позичених, які перебувають у розпорядженні страховика і використовуються для забезпечення його діяльності та отримання прибутку» [33].

А. Василенко розглядає фінансові ресурси страховика з інвестиційних позицій і зазначає: «На стадії залучення капітал переважно перебуває у грошовій формі, а в подальшій інвестиційній діяльності страховика частина капіталу трансформується в активи, формуючи інвестиційний портфель страховика». Отже, А. Василенко допускає існування капіталу страховика у двох формах: грошовій і в формі інвестованих активів [8].

На думку О. Гаманкової «Капітал страховика у грошовій формі – це фінансові ресурси, які знаходяться у його розпорядженні». Отже, науковець пропонує ототожнювати поняття «фінансові ресурси» і «капітал», оскільки перший є капіталом, представленим у грошовій формі [12]. Таку позицію поділяє й О. Ромащенко, який, розглядаючи фінансові ресурси страхового ринку, має на увазі його капіталізацію [40].

Р. Гільфердинг відмітив: «Існування фінансового капіталу (об'єднання промислового і банківського), який містить нові форми: страховий, пенсійний, банківський, інвестиційний». «Банківський і страховий капітал – це складові фінансового капіталу, який представлений на ринку сукупністю фінансових посередників і має на меті формування інвестиційного потенціалу», - вважає В. Кузьмінський [28].

На думку Пересади А.А. та Коваленко Ю.М.: «Фінансовий потенціал страхової компанії це - фінансові ресурси, що знаходяться в господарському обігу і використовуються для проведення страхових операцій і здійснення інвестиційної діяльності» [36].

Майже аналогічною є позиція Ненно І., яка вважає: «Фінансовий потенціал розвитку страховика – це сукупність вільних від зобов'язань фінансових ресурсів страховика, які спрямовують на розширення діяльності» [34].

Необхідно відзначити, що «фінансовий потенціал страхової компанії» тісно переплітається з її «інвестиційним потенціалом». Так, Н. Ткаченко вважає: «Інвестиційний потенціал страховика – це сукупність грошових коштів, які є тимчасово та відносно вільними від зобов'язань і використовуються з метою отримання інвестиційного доходу» [48].

Гавриляк Т. зазначає: «Фінансовий потенціал інвестиційної діяльності страхової компанії – це усі фінансові можливості страховика, що визначаються достатнім обсягом фінансових ресурсів, характеризуються здатністю ефективного використання в інвестиційній діяльності та забезпечують його стійкий розвиток» [11].

Отже, інвестиційний потенціал страховика визначається обсягом фінансових ресурсів, на розмір яких впливають страхові резерви та власний капітал. Інвестиційний потенціал страховика залежить від рівня фінансового потенціалу. Відповідно, формування фінансових ресурсів страховиком відбувається в процесі здійснення страхової, фінансової та інвестиційної діяльності.

Як і для будь-якого суб'єкта господарювання, для страхової компанії важливим елементом діяльності є потенціал. Він являє собою сукупність ресурсів компанії та можливостей їх трансформації для досягнення її цілей і завдань і об'єднує рушійні сили та джерела діяльності. Потенціал страховика є динамічним, його використання та розширення є постійними та взаємодоповнюючими.

Проведений аналіз наукових публікацій дає змогу виділити такі властивості фінансового потенціалу страхової компанії:

- базується на наявних і потенційних фінансових ресурсах;
- сформовані фінансові ресурси спрямовуються страховиком на розширення діяльності для забезпечення подальшого розвитку в чітко визначений період час;
- формує фінансову незалежність і стабільність страховика;

- знаходиться в логічному взаємозв'язку з інвестиційним потенціалом страховика;

- використані, невикористані, потенційні фінансові ресурси та інші фінансові активи, а також матеріальні, інтелектуальні та інші ресурси є передумовами формування та ефективного використання фінансового потенціалу;

- є фактором формування конкурентоспроможності та міцної ринкової позиції страховика, гарантом безпеки для інших суб'єктів страхового ринку [11].

Таким чином, фінансові ресурси страхової компанії - це сукупність тимчасово вільних коштів страховика, які перебувають у господарському обороті і використовуються для проведення страхових операцій та здійснення інвестиційної діяльності. Фінансовий потенціал страховика визначається насамперед наявністю фінансових ресурсів та можливістю використання внутрішніх резервів розвитку.

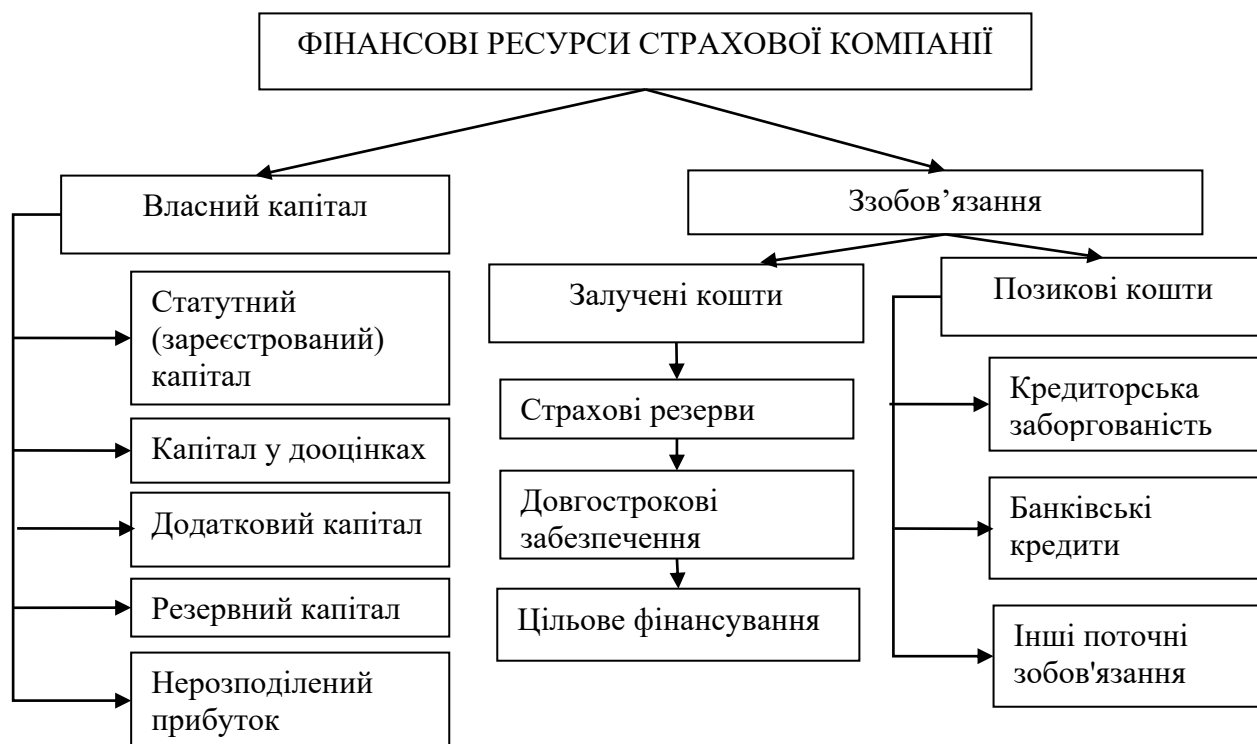
Специфіка здійснення страхового підприємництва впливає на склад і структуру фінансових ресурсів страховика. Так, на думку Гаманкової О.: «Джерелами фінансових ресурсів страхової організації є власний, залучений та позичковий капітали» [13].

Ткаченко Н. вважає: «Частка статей позикового капіталу страховика є досить скромною, то доцільно капітал поділяти на власний і залучений, вважаючи, що до нього входить і позиковий» [47].

Аналогічно Галасюк О. вважає: «Фінансові ресурси страхової компанії складаються з власного та залученого капіталу» [14]. До залученого капіталу Галасюк О. відносить: страхові резерви, кредит, кредиторську заборгованість та перестраховий кредит, з чим не можна погодитися у повній мірі.

В свою чергу, якщо розглядати Концептуальні основи Міжнародних стандартів фінансової звітності [59] та вимоги Solvency II [60] можна стверджувати, що фінансові ресурси страхової компанії поділяють на такі групи, як власний капітал і зобов'язання, які складаються із залучених і позичених коштів. Враховуючи те, що українські страховики складають баланс за Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), пропонуємо фінансові

ресурси страхової компанії розглядати як сукупність її власного капіталу та зобов'язань, які в свою чергу складаються з залучених та позикових коштів (рисунок 1.1) [27].

Рис. 1.1. Склад фінансових ресурсів страхової компанії

Важливим компонентом фінансового потенціалу у складі фінансових ресурсів страхової компанії є власний капітал, який виконує функцію фінансової гарантії виконання перед страхувальниками своїх зобов'язань згідно з договорами страхування. Розмір власного капіталу та ефективне управління ним стає запорукою фінансової стійкості страховиків.

У діяльності страховиків, значно більше, ніж у інших суб'єктів господарювання із різних галузей економіки, приділяють увагу саме власному капіталу, адже він лежить в основі визначення платоспроможності компанії, яка є ключовим показником фінансового стану і впливає на рівень фінансового потенціалу. Власні фінансові ресурси належать страховикові на правах власності і представлені статутним (зарєєстрованим) капіталом, капіталом у дооцінка, додатковим, резервним капіталами, нерозподіленим прибутком

На стадії створення страховика власний капітал складається, переважно, із статутного капіталу. На початковому етапі функціонування страхової компанії

статутний капітал є єдиною гарантією забезпечення платоспроможності. Саме тому, порядок формування та дотримання розміру статутного капіталу страховика суворо регулюється законодавством (табл. 1.1) [27].

Таблиця 1.1

**Законодавчі вимоги щодо мінімального розміру статутного капіталу
страхових компаній**

Закон України «Про страхування»	Закон України «Про страхування» (уводиться в дію із 01.01.2024 р.)	Директива Європейського Парламенту та Ради (Solvency II)
Мінімальний розмір статутного капіталу	Розмір мінімального капіталу має забезпечити покриття неочікуваних збитків від ризиків, які приймає на себе страховик протягом наступних 12 місяців з рівнем довіри, який не перевищує 85 %. Він розраховується як лінійна комбінація обсягу технічних резервів, страхових (перестрахових) премій, капіталу під ризиком, відстроченого податку та адміністративних витрат з використанням коефіцієнтів, встановлених актами Регулятора.	Мінімальний необхідний капітал (повинен забезпечувати мінімальний рівень, нижче якого сума фінансових ресурсів не повинна опускатись. Він повинен відповідати розміру основних власних фондів, відповідно до розміру яких страховим та перестраховальним організаціям було дозволено продовжувати власну діяльність, та нижче рівня яких власники полісів та бенефіціари зазнаватимуть неприпустимого рівня ризику).
Страхові компанії зі страхування життя – 10 млн. євро.	Страхові компанії зі страхування життя – 48 млн. грн.	Страхові компанії зі страхування життя – 3,2 млн. євро.
Страхові компанії з ризикових видів страхування – 1 млн. євро.	Для страховика, який отримав ліцензію на здійснення діяльності за такими класами: страхування відповідальності, внаслідок використання наземного транспортного засобу, повітряного судна, водного судна (у т. ч. відповідальності перевізника); страхування кредитів та поруки (гарантії) – 48 млн. грн.	У випадку покриття усіх або деяких ризиків віднесених до класів: автоцивільної відповідальності, страхового відшкодування збитків по авіакатастрофам; відповідальність за судна, загальна відповідальність, кредит, порука – розмір капіталу повинен становити не менше (3,2 млн. євро);
	Для страховика, який отримав ліцензію на здійснення діяльності за класами іншими ніж зазначені вище – 32 млн. грн.	Для страховика з ризикових видів страхування, включаючи кептивні страхові компанії – 2,2 млн. євро.
Перестраховальні компанії, прирівнюються до страхових	Для страховика, ліцензія якого включає право здійснення діяльності з вхідного перестраховання – 48 млн. грн.	Для перестраховальних компаній – 3,2 млн. євро
		Для підконтрольних перестраховальних компаній – 1 млн. євро.

Статутний капітал (zareєстрований капітал - в обліку та звітності) страхової

організації формується у відповідності до чинного законодавства за рахунок внесків засновників та у розмірах, передбачених Законом України «Про страхування» і складає не менше, як 1 млн. євро для страховика, що здійснює ризикове страхування та 10 млн. євро при здійсненні страхування життя. Статутний капітал складає основу власного капіталу страховика на початковому етапі функціонування страхової компанії. В подальшому власний капітал страховика формується за рахунок поповнення із прибутку від страхової діяльності, доходів від інвестування коштів, додаткового капіталу [21].

Значущим елементом у складі власного капіталу після статутного капіталу є нерозподілений прибуток. Він уособлює величину прибутку, реінвестовану у страхову компанію і утворюється як залишок прибутку після дивідендів, відрахувань до резервного та інших фондів.

О. Гаманкова відмічає: «До складу власного капіталу належить додатковий капітал. Він формується тільки у страховиків, які є акціонерними товариствами і являє собою емісійний дохід від розміщення акцій. Резервний капітал не протистоїть ніяким фінансовим зобов'язанням і слугує доповненням до статутного капіталу. Він спрямовується на покриття невиробничих витрат, збитків страховика по страховим операціям, виплаті дивідендів, коли для цього недостатньо прибутку. Резервний капітал додатково забезпечує фінансову стійкість страховика, зміцнює її матеріальну і фінансову безпеку, що у свою чергу сприяє підвищенню гарантій виконання страховиком своїх зобов'язань перед страхувальниками та зменшує можливість банкрутства страховика» [12].

Значний вплив на фінансовий потенціал страхових організацій мають залучені кошти. До їх складу залучених коштів відносять: страхові резерви, забезпечення наступних витрат і платежів, цільове фінансування.

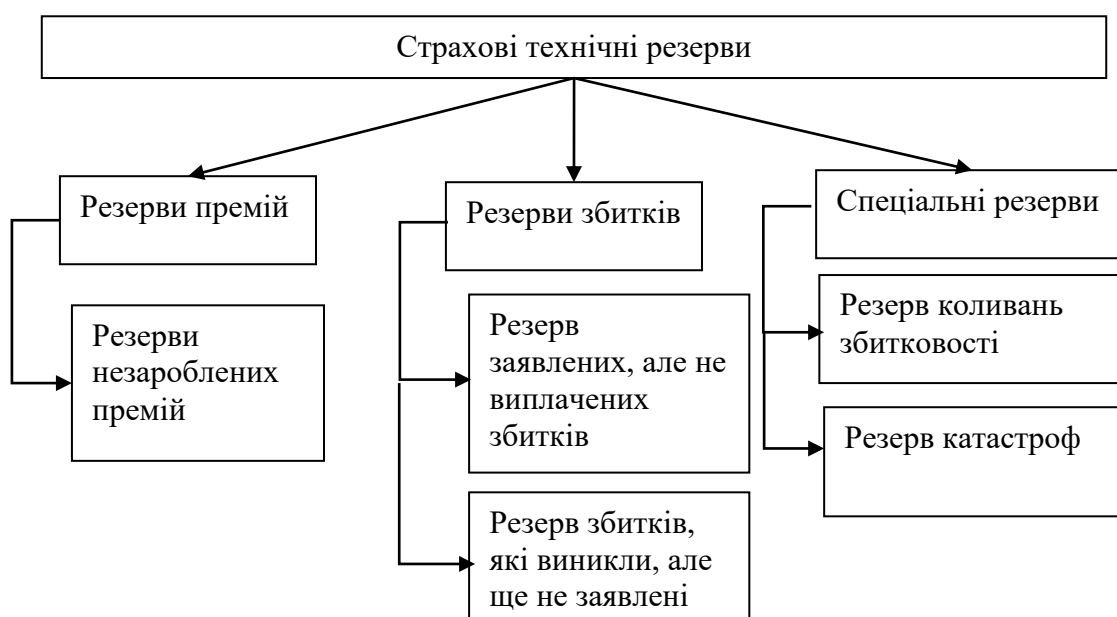
Страхові резерви поряд зі статутним капіталом є найвагомішими елементами фінансових ресурсів страховиків, оскільки їх розмір найчастіше перевищує розмір інших елементів залучених та позикових ресурсів.

Страхові резерви - це виплати, які відкладені до запитання, та не мають зазначеного терміну виконання. За своєю економічною сутністю страхові резерви

є одночасно і зобов'язаннями страхової компанії. Страхові резерви характеризують розмір невиконаних зобов'язань страхової компанії в конкретний період часу за укладеними договорами страхування зі страхувальниками. Важливим аспектом є те, що обсяг страхових резервів повинен покривати повністю обсяг майбутніх страхових виплат за діючими договорами страхування та перестраховування. Для визначення обсягу страхових резервів необхідно проведення відповідних математичних розрахунків з врахуванням суми отриманих страхових платежів за договорами страхування.

Формування та використання страхових резервів є основою фінансової діяльності страхових організацій. Відповідно Закону України «Про страхування» страхові компанії формують страхові резерви для забезпечення виконання зобов'язань по страхуванню та перестраховуванню. Розмір страхових резервів повинен бути адекватний прийнятим страховим зобов'язанням. Виконання страхових зобов'язань має здійснюватися за рахунок коштів страхових резервів, а їх достатність обумовлено правильно визначеною тарифною ставкою [22].

Страхові резерви поділяються на технічні резерви і резерви із страхування життя (математичні резерви). Систему страхових технічних резервів страхової компанії, які законодавчо передбачені для формування вітчизняними страховиками, представлено на рисунку 1.2.

Рис. 1.2. Система страхових технічних резервів страхової компанії

Технічні резерви - це показник, який відображає грошову оцінку обов'язків страховика за страховими зобов'язаннями, і одночасно сума коштів, що є гарантією виконання зобов'язань перед страхувальниками з огляду на наявні у портфелі страховика договори страхування [41].

Законодавством України передбачено обов'язкове формування та облік таких технічних резервів за видами страхування (крім страхування життя):

- резерви незароблених премій, які містять частки від сум надходжень страхових платежів (страхових внесків, страхових премій), що відповідають страховим ризикам, які не минули на звітну дату;

- резерв збитків зарезервовані несплачені суми та страхові відшкодування за відомими вимогами страхувальників, з яких не прийнято рішення щодо виплати або відмови у виплаті страхової суми чи страхового відшкодування.

Технічні резерви формуються окремо за кожним видом страхування. Призначення кожного виду технічних резервів різне. Спільним є те, що протягом певного часу в період дії договору страхування вони являють собою кошти страхувальників, а не страховиків і призначені для страхових виплат за договорами страхування, які не минули на звітну дату [3].

Резерви зі страхування життя мають у своєму складі резерви довгострокових зобов'язань, математичні резерви і резерви належних виплат страхових сум, які страховики згідно Закону України «Про страхування» зобов'язані створювати і вести облік. Величина резервів довгострокових зобов'язань обчислюється актуарно, окремо за кожним договором за методикою формування резервів зі страхування життя з урахуванням темпів зростання інфляції.

В страховій практиці особливої уваги потребує процес розміщення фінансових ресурсів страхових компаній. Так, в Положенні «Про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика» визначено [39]:

1. Сума прийнятних активів - сукупна вартість у національній валюті активів страховика, яка визначається за балансовою вартістю таких активів.

2. До суми прийнятних активів можуть включатися (з урахуванням вимог та

обмежень) такі активи:

- грошові кошти на поточному рахунку;
- банківські вклади (депозити) та рахунки умовного зберігання (ескроу);
- валютні вкладення згідно з валютою страхування;
- нерухоме майно;
- акції, облігації підприємств (крім цільових облігацій), іпотечні сертифікати, іпотечні облігації, облігації місцевих позик, облігації міжнародних фінансових організацій;
- державні цінні папери, у тому числі державні облігації України;
- права вимоги до перестраховиків;
- інвестиції в економіку України за напрямами інвестування галузей економіки за рахунок коштів страхових резервів, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 17 серпня 2002 року № 1211;
- банківські метали, в тому числі поточні та вкладні (депозитні) рахунки в банківських металах;
- кредити страхувальникам - фізичним особам, що уклали договори страхування життя, в межах викупної суми на момент видачі кредиту та під заставу викупної суми - для страхових резервів із страхування життя;
- готівка в касі в обсягах лімітів залишків каси, розрахунок яких установлений Національним банком України;
- залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах, що сплачені страховиками до централізованих страхових резервних фондів Моторного (транспортного) страхового бюро України відповідно до Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів»;
- непрострочена дебіторська заборгованість за укладеними договорами страхування за окремими видами страхування у обсязі не більше резерву незароблених премій за відповідними окремими видами страхування;
- непрострочена дебіторська заборгованість за укладеними договорами страхування та перестраховування з обов'язкового страхування цивільної

відповідальності оператора ядерної установки за ядерну шкоду, яка може бути заподіяна внаслідок ядерного інциденту;

- дебіторська заборгованість за нарахованими відсотками за банківськими вкладками (депозитами), цінними паперами, емітентом яких є держава;

- внески страховика, що є учасником фінансової групи, до статутних капіталів інших страховиків - учасників цієї фінансової групи в обсязі, встановленому законодавством, за умови виконання такою фінансовою групою вимог до регулятивного капіталу;

- активи з права користування відповідно до міжнародного стандарту фінансової звітності 16 «Оренда» у розмірі, що не перевищує розміру відповідного орендного зобов'язання.

3. Прийнятні активи повинні розміщуватися з урахуванням принципів безпечності, прибутковості, ліквідності.

Позикові фінансові ресурси страхової компанії включають кредиторську заборгованість і банківські кредити, у структурі капіталу страховиків позикові кошти, як правило, займають не значну частку.

Загальна величина фінансових ресурсів коригується з урахуванням наявності специфічного фінансового елемента – системи перестраховання.

Згідно із Законом України «Про страхування»: «перестраховання – страхування одним страховиком (цедентом, перестраховальником) на визначених договором умовах ризику виконання частини своїх обов'язків перед страхувальником у іншого страховика (перестраховика) резидента або нерезидента, який має статус страховика або перестраховика, згідно з законодавством країни, в якій він зареєстрований» [22].

Управління фінансовими ресурсами страхової організації спрямоване на виконання таких основних завдань [17]:

1. Формування достатнього обсягу капіталу.
2. Оптимізація розподілу сформованих фінансових ресурсів за видами діяльності та напрямками використання.
3. Забезпечення умов досягнення максимальної доходності фінансових

ресурсів при запланованому рівні фінансового ризику.

4. Забезпечення мінімізації фінансового ризику, пов'язаного з використанням фінансових ресурсів, при запланованому рівні його доходності.

5. Забезпечення постійної фінансової рівноваги страхової компанії під час його розвитку.

6. Забезпечення достатнього рівня фінансового контролю над страховиком з боку його засновників.

7. Забезпечення достатньої фінансової гнучкості страхової компанії.

8. Оптимізація обороту капіталу.

9. Забезпечення своєчасного реінвестування капіталу.

М. Бердар зазначає: «Головним завданням управління фінансовими ресурсами є досягнення максимального фінансового благополуччя власників страхової компанії максимізацією ринкової вартості. Завжди виникають конфлікти між економічними інтересами акціонерів і кредиторів, власників і страхувальників, постає проблема вибору куди спрямувати кошти в інвестиції чи виплатити дивіденди; що є першочерговим інвестування коштів або погашення зобов'язань; формування вільних резервів тощо» [4]. Отже, важливим елементом управління фінансовими ресурсами є формування їх оптимальної структури з урахуванням гарантованого рівня доходності й ризику.

Для виконання зазначених завдань керівництво страхової компанії повинно обрати концепцію управління фінансовими ресурсами та мати у розпорядженні відповідний методичний інструментарій. Формування методологічного інструментарію оцінки фінансових ресурсів передбачає визначення мети, об'єкту, предмету та методичного інструментарію аналізу. Мета оцінки фінансових ресурсів визначається як формування уявлення про стан системи фінансового управління. Об'єктом оцінки фінансових ресурсів, на думку вчених, є система фінансового управління страховика, предметом – фінансові ресурси страхової компанії [48].

При такому підході можливою є факторно-аналітична оцінка формування фінансового потоку від різних видів діяльності, яку представлено в табл. 1.2 .

Таблиця 1.2

Алгоритм факторної оцінки фінансових ресурсів страхової компанії

Показник	Умовне позначення	Період		Відхилення	
		Базисний період	Звітний період	Абсолютне	Відносне %
Надходження за договорами страхування	НСВ	За договорами страхування		ΔФП = Факторп – Факторп-1...	Δ%ФП = ΔФП / Факторп-1... * 100%
Виплати страхових сум	ВСС	При оцінці ризиків, згідно нормативів			
Собівартість страхових послуг	ССП	Залежно від структури страхового портфеля			
Операційні витрати	ОВ	Для забезпечення процесу обслуговування і праці			
Амортизація необоротних активів	А	За наявності на балансі необоротних активів			
Приріст інвестицій	ПІ	Від фінансової та іншої інвестиційної діяльності			
Фінансовий потік	ФП	ФП = НСВ-ВСС-ВСРЖССП-ОВ+А-ПІ			

Недоліком даного підходу є його обмеженість та можливість враховувати лише загальні фактори впливу на фінансові ресурси без їх деталізації [15].

При розробці методики оцінки фінансових ресурсів основна увага приділяється важливим питанням вибору складу показників, які характеризують різні підсумки страхових операцій. «Показники аналізу ділять на дві групи. Перша група – це основні показники, які характеризують кінцевий результат формування фінансового потоку страховика. Друга – включає показники, які розкривають головні складові формування фінансових ресурсів страховика. До основних показників відносять коефіцієнти платоспроможності, коефіцієнти доходів та коефіцієнти витрат», - визначає М. Бердар [4].

В табл 1.3. наведені коефіцієнти аналізу фінансових ресурсів страхової компанії. Фінансовий аналіз фінансових ресурсів, який проводиться на основі цієї методики, дозволяє виявити основні закономірності їх формування не лише на рівні окремої страхової компанії, але і на рівні цілої групи та регіону в цілому.

Необхідно зазначити, що серед приведених показників відсутні ті, що надають оцінку їх ефективності. Тому, на думку Майданченка І.В.: «В процесі дослідження оцінки формування та функціонування фінансових ресурсів

страхової компанії, доцільно використовувати консолідований підхід, який полягає у співставленні отриманих вигод та понесених витрат від використання фінансових ресурсів» [30].

Таблиця 1.3

Коефіцієнти аналізу фінансових ресурсів страхової компанії

Група показників	Показники та алгоритм розрахунку	Розшифрування	Короткий зміст
Коефіцієнти платоспроможності	$K_{ан} = BK / BA$	BK – власний капітал страховика, BA – нормативний обсяг вільних активів	Характеризують потенційні можливості використання власного капіталу страхової компанії для покриття її зобов'язань
	$K_{аф} = BK / BA$	BA – фактичний обсяг вільних активів	
	$K_{аср} = BK / CP$	CP – страхові резерви	
Коефіцієнт доходів	$\Delta CП = CПn - CПn-1$	CП- страхова премія, n – поточний період, n-1 – попередній період	Дозволяють визначити головні джерела зростання доходної частини фінансового потоку
	$K_{под} = ФРод / BK$	ФРод – фінансовий результат від операційної діяльності, BK – власний капітал	
	$K_{під} = Фр / IA$	ФРід – фінансовий результат від інвестиційної діяльності, IA – обсяг інвестованих активів	
Коефіцієнти витрат	$\Delta CB = CBn - CBn-1$	CB- страхові виплати, n – поточний період, n-1 – попередній період	Характеризують рівень основних видатків фінансового потоку
	$K_{вод} = Вод / CП$	Вод – витрати на ведення операційної діяльності, CП – розмір страхової премії	
	$K_{вус} = НП / CП$	Кус – коефіцієнт утримання страховика; НП – неттопремія, CП – загальна страхова премія	

Загальна характеристика ефективності управління фінансовими ресурсами знаходить відображення в загальній методології її визначення, формалізована форма якої має вигляд:

$$\text{Ефективність} = \text{Ефект (результат)} / \text{Ресурси (витрати)} \quad (1.1.)$$

В якості результату (ефекту) та витрат можуть розглядатися показники формування ефективності управління фінансовими ресурсами, що представлені в табл. 1.4 [53].

Складові елементи формування ефективності управління фінансовими ресурсами страхової компанії

Категорія показника	Назва показника	Характеристика показника
Показники результату	Дохід від реалізації страхових послуг	Вартісний обсяг реалізованих товарів (продукції), послуг або виконаних робіт з урахуванням націнки
	Дохід від іншої операційної діяльності	Обсяг наданих послуг та реалізованих товарів з урахуванням їх націнки, що входять до складу основної діяльності, доходи від операцій з валютними цінностями
	Фінансові та інші доходи	Доходи від операцій з цінними паперами, нараховані відсотки на поточних та депозитних рахунках, списана кредиторська заборгованість, надходження від сплати штрафів, пені, неустойки, доходи від операцій з необоротними активами, доходи від реалізації майнових і немайнових прав (оцінені за ринковою вартістю), тощо
	Позитивний грошовий потік	Надходження грошових коштів від вказаних видів діяльності на поточні рахунки підприємства
Показники витрат	Собівартість послуг	Розмір собівартості страхових послуг
	Витрати від іншої операційної діяльності	Собівартість наданих послуг, що входять до складу основної діяльності
	Фінансові та інші доходи	Собівартість реалізованих цінних паперів, нараховані відсотки за користування кредитами, списана дебіторська заборгованість, нараховані штрафи, пені, неустойки
	Видатковий грошовий потік,	Витрати грошових коштів в процесі здійснення вказаних видів діяльності підприємства

Загальна ефективність – ефективність в якості композиції двох її складових: внутрішньої і зовнішньої ефективності. Залежність рівня загальної ефективності страхової компанії від того чи іншого рівня обох її складових можна умовно представити наступним чином [37]:

$$E = E1 \times E2 \quad (1.2.)$$

де, E - рівень загальної ефективності;

E1 - рівень зовнішньої ефективності (ступінь ринкових можливостей);

E2 - рівень внутрішньої ефективності (ступінь використання внутрішніх можливостей).

Загальна ефективність як комбінація двох її складових E1, E2, її подвійною природою. Очевидно, що високий рівень складової E1 забезпечує підвищення ефективності E в цілому. Разом з тим, навіть при достатньо високому рівні

внутрішньої ефективності E2 підприємницька мережа не буде мати високий рівень загальної ефективності E, якщо не буде забезпечена її ефективність з точки зору використання ринкових можливостей (E1). Робимо висновок, що для отримання достатньо високих результатів в цілому по мережі необхідно найширше реалізувати їх ринкові можливості і достатньо забезпечити максимальний рівень ефективності її учасників [33].

Кожний без винятку показник ефективності використання фінансових ресурсів страхової компанії - це результат взаємодії дуже великої кількості чинників. Для вивчення їх дії і впливу на показники, що підлягають аналізу, необхідно їх певним чином класифікувати за даними, які представлено в табл. 1.5.

Таблиця 1.5

**Фактори впливу на ефективність управління фінансовими ресурсами
страховою компанією**

За рівнем урегульованості	- фактори зовнішнього середовища (нерегульовані) - фактори внутрішнього середовища (регульовані)
За систематичністю впливу	- фактори постійного впливу - фактори тимчасового впливу
За можливістю кількісної оцінки	- фактори, вплив яких піддається кількісній оцінці - фактори, вплив яких не піддається кількісній оцінці
За характером впливу	- фактори загального впливу - фактори специфічного впливу
За суттєвістю впливу	- релевантні - не релевантні
За видимістю	явні та неявні

Отже, робимо висновок, що оцінка управління фінансовими ресурсами страховика передбачає визначення економічного ефекту від їх використання. Система оцінки ефективності формування, а також використання фінансових ресурсів страхової компанії сформована на принципах консолідації та агрегуванні результатів одночасного використання декількох страхових продуктів. Побудова системи оцінки ефективності використання фінансових ресурсів страховика базується на співставленні між собою отриманого результату, а також понесених витрат в окремих сферах аналізу функціонування фінансових потоків страхової компанії.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПрАТ СК «УКРАЇНСЬКИЙ СТРАХОВИЙ СТАНДАРТ»

2.1. Організаційно-економічна характеристика та оцінка фінансового стану ПрАТ СК «Український страховий стандарт»

Серед страхових компаній вітчизняного страхового ринку чільне місце посідає приватне акціонерне страхове товариство страхова компанія «Український страховий стандарт» (далі ПрАТ СК «Український страховий стандарт»).

Предметом безпосередньої діяльності «Український страховий стандарт» є:

- проведення страхування - всі види обов'язкового та добровільного страхування та перестраховування згідно з чинним законодавством України, на які воно отримало ліцензію;

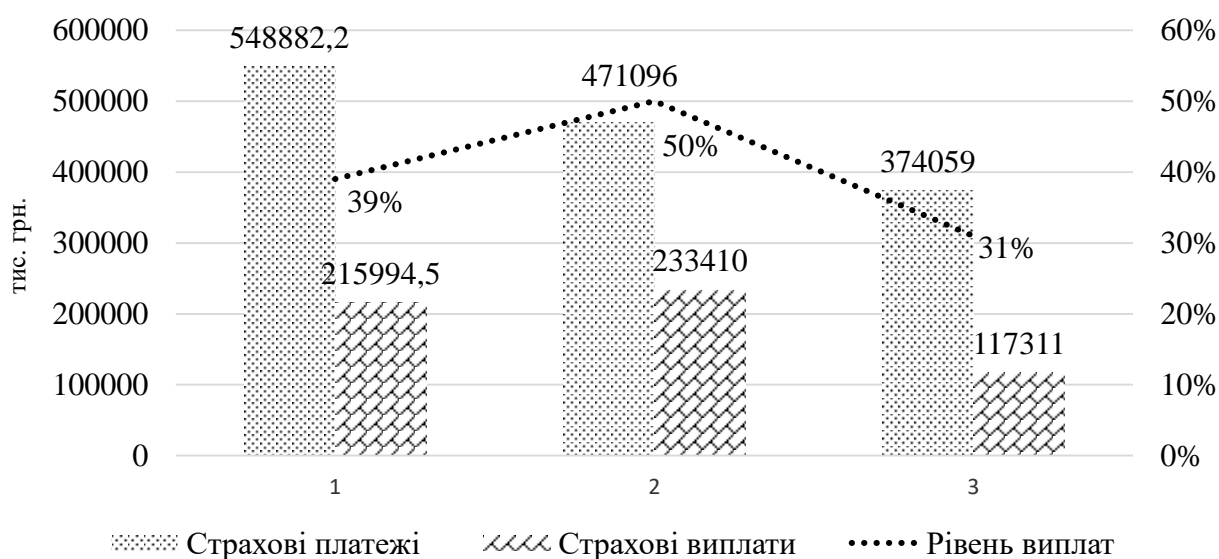
- проведення перестраховування - відносини Товариства з іншими суб'єктами підприємницької діяльності у всіх сферах будуються на договірних засадах, виходячи з принципів добровільності та партнерства;

- здійснення фінансової діяльності (фінансові вкладення у депозити банків, акції та інші цінні папери (у т. ч. державні цінні папери, цінні папери банків, підприємств та організацій), придбання паїв підприємств, нерухомості, землі, випуск у встановленому порядку і продаж власних цінних паперів тощо), пов'язаної з формуванням, розміщенням страхових резервів та їх управлінням. Товариство здійснює інші види фінансової та інвестиційної діяльності в порядку, визначеному чинним законодавством України.

Страховий портфель страховика – це систематизована сукупність страхових ризиків, які прийняті страховиком на страхування залежно від цілей страхової компанії. Будь - яка страхова компанія намагається будь-яким чином впливати на величину та структуру страхового портфеля з метою отримання бажаних якісних

показників своєї діяльності, втілених в кінцевому результаті - прибутку. Для ефективного управління страховим портфелем необхідно відстежувати динаміку надходження премій за окремими видами страхування, і по портфелю в цілому. Величина страхового портфелю виражається або числом застрахованих об'єктів, або загальною страховою сумою, тобто обсягом страхової відповідальності [50].

Проаналізуємо динаміку страхових платежів та страхових виплат ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за 2020-2022 рр. за даними рисунку 2.1.

Рис. 2.1. Динаміка страхових платежів та страхових виплат ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за 2020-2022 рр.

Згідно рисунку 2.1, спостерігаємо що протягом 2020-2022 років сума страхових платежів поступово зменшується, що є не досить позитивним явищем для страховика. Сума отриманих страхових платежів впливає на розмір та структуру загального страхового портфеля страховика, тобто чим більший страховий портфель, тим є більш фінансово спроможним та надійним страховик, який може повною мірою відповідати за своїми зобов'язаннями перед клієнтами. Але, необхідно зазначити, що є і позитивна тенденція, адже темпи зростання страхових премій випереджають темпи зростання страхового відшкодування.

Рівень виплат є досить важливим показником для аналізу страхової діяльності, рівень виплат розраховується як відношення суми страхових виплат до суми страхових платежів. Розглядаючи рівень виплат ПрАТ СК «Український страховий стандарт», спостерігаємо, що у 2021 році порівняно з 2020 роком він

збільшився на 10%, але у 2022 році порівняно з 2021 роком він знизився на 0,18%. Можна зробити висновок, що відбувається незначне зменшення даного показнику протягом аналізованого періоду, що свідчить про стабільність страхового портфеля.

Розглянемо більш детально страховий портфель ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за видами та формами страхування.

Динаміка страхових премій за галузями страхування ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за 2020-2022 рр. наведена в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

**Динаміка страхових премій ПрАТ СК «Український страховий стандарт»
за галузями страхування у 2020-2022 рр., тис. грн.**

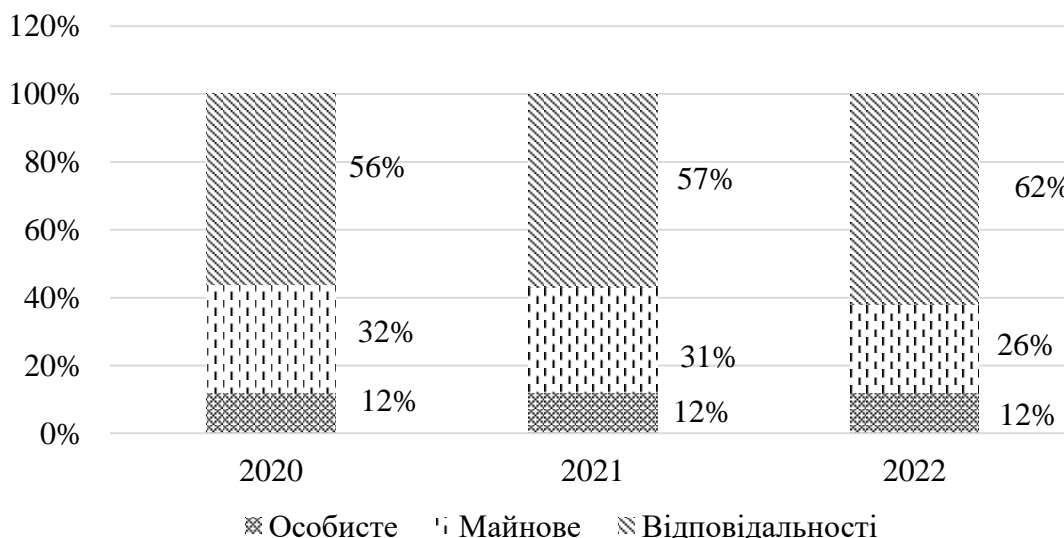
Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+,-)		Темп приросту, %	
	2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
Страхові премії, в т.ч.:	548882,2	471096,0	374059,0	-77786,2	-97037,0	-14,17	-20,60
Особисте	66854,8	56627,9	46401,0	-10226,9	-10226,9	-15,30	-18,06
Майнове	177239,5	145103,0	94116,0	-32136,6	-50987,0	-18,13	-35,14
Відповідальності	304787,9	269365,2	233542,0	-35422,7	-35823,2	-11,62	-13,30

Згідно даних табл. 2.1, можна робити висновок, що страхові платежі з особистого страхування зменшуються. У 2022-2021 роках розмір страхових платежів з особистого страхування зменшено на 20,60%, або на 97037 тис. грн., у 2021-2020 роках їх розмір зменшено на 14,17 %, або на 10226,9 тис. грн.,

Спостерігаємо аналогічну тенденцію за страховими преміями з майнового страхування. У 2021 році відбувається зменшення страхових платежів з майнового страхування у порівнянні з 2020 роком на 32136,6 тис. грн., у 2022 році в порівнянні з 2021 роком страхові платежі з майнового страхування ще зменшуються на 50987 тис. грн. Що стосується страхових платежів зі страхування відповідальності, то вони також зменшуються у 2021 році в порівнянні з 2020 роком на 35422,7 тис. грн., у 2022 році на 35823,2 тис. грн.

Таким чином, проведений аналіз свідчить про негативну тенденцію до зменшення страхових платежів за всіма галузями страхування.

Структуру страхових премій за галузями страхування ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за 2020-2022 рр. наведено на рисунку 2.2.

Рис. 2.2. Структура страхових премій ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за галузями страхування у 2020-2022 рр.

За даними наведеними на рисунку 2.2, робимо висновок, що найбільшу частку в страховому портфелі компанії займає страхування відповідальності, його вага складає 56% у 2020 році, 57% у 2021 році, 62% у 2022 році. Найменшу частку страхових премій зібрано з особистих видів страхування, яка складає 12% протягом аналізованого періоду.

Динаміку страхових виплат ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за галузями страхування у 2020-2022 рр. представлено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

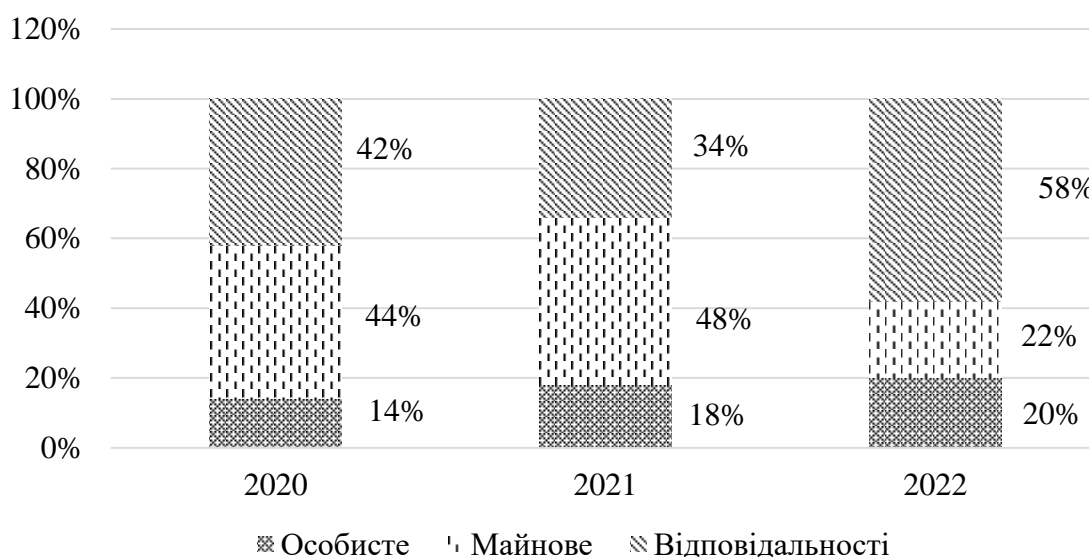
Динаміка страхових виплат ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за галузями страхування у 2020-2022 рр., тис. грн.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+,-)		Темп приросту, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
Страхові виплати, в т.ч.:	215994,5	233410,0	117311,0	17415,5	-116099,0	8,06	-49,74
Особисте	31009,5	41511,2	23591,0	10501,7	-17920,2	33,87	-43,17
Майнове	94870,7	111980,5	25511,0	17109,8	-86469,5	18,03	-77,22
Відповідальності	90114,3	79918,4	68209,0	-10196,0	-11709,4	-11,31	-14,65

За даними в табл. 2.2, спостерігаємо, що рівень страхового відшкодування з особистих видів страхування має змінну тенденцію. У 2021 році в порівнянні з 2020 роком сума виплат з особистого страхування збільшилась на 10501,7 тис. грн., або 33,87%, що демонструє збільшення кількості страхових випадків за особистими видами страхування, але у 2022 році в порівнянні з 2021 роком сума виплат з особистого страхування зменшилась на 17920 тис. грн. або 43,17%.

Таку саму ситуацію спостерігаємо і за страховими виплатами з майнового страхування. Що стосується страхування відповідальності, то просліджується чітка тенденція до зменшення страхових виплат з 390114 тис. грн. у 2020 році до 68209 тис. грн. у 2022 році.

Структуру виплат ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за галузями страхування у 2020 - 2022 рр. представлено на рисунку 2.3.

Рис. 2.3. Структура виплат ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за галузями страхування у 2020-2022 рр., %

За даними рисунку 2.3. робимо висновок, що найменше страхових виплат зроблено з особистих видів страхування, їх частка в загальній структурі виплат становить 14%, 18%, 20% протягом аналізованого періоду. У 2020-2022 роках частка страхових виплат з майнового страхування має незбалансовану тенденцію, їх вага у 2020 році складає 44% від загальної суми виплат, у 2021 році збільшується до 48%, але у 2022 році зменшується до 22%. Схожу ситуацію спостерігаємо і з виплатами по договорам страхування відповідальності, їх вага у

2020 році складає 42%, у 2021 році зменшується до 34%, а у 2022 значно збільшується році до 58%.

Динаміку страхових премій ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за обов'язковою та добровільною формою страхування наведено в табл. 2.3.

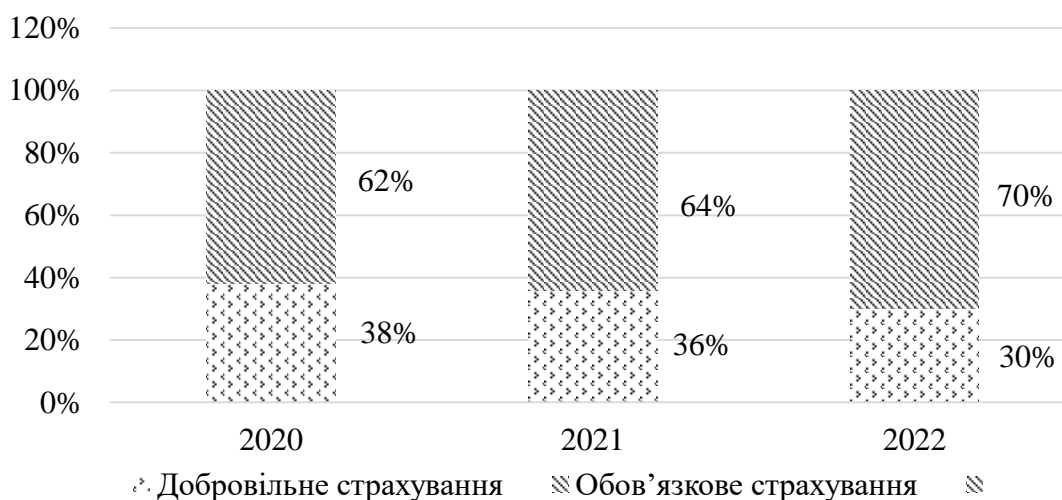
Таблиця 2.3

Динаміка страхових премій ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за формами страхування у 2020-2022 рр., тис. грн.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+,-)		Темп приросту, %	
	2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
Добровільне страхування	209368,0	169267,9	111917,0	-40100,1	-57350,9	-19,15	-33,88
Обов'язкове страхування	339514,2	301828,1	262142,0	-37686,1	-39686,1	-11,10	-13,15

З даних табл. 2.3, спостерігаємо зменшення суми страхових платежів з добровільного та обов'язкового страхування. Сума страхових премій з добровільного страхування зменшилась з 209368 тис. грн. у 2020 році до 111917 тис. грн. у 2022 році. Сума страхових премій з обов'язкового страхування у 2020-2022 роках зменшилась з 339514,2 тис. грн. до 262142 тис. грн. відповідно.

Структуру страхових премій ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за формами страхування представлено на рисунку 2.4.

Рис. 2.4. Структура страхових премій ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за формами страхування у 2020-2022 рр., %

З рисунку 2.4 спостерігаємо, що частка страхових платежів з обов'язкових видів страхування складає 62% у 2020 році, 64% у 2021 році та 70% у 2022 році, та є значно більшою, ніж частка платежів з добровільних видів страхування. Частка з добровільних видів страхування складає 38% у 2020 році, 36% у 2021 році та 30 % у 2022 році.

Динаміку страхових виплат за формами страхування в ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за 2020-2022 рр. наведено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка страхових виплат ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за формами страхування у 2020-2022 рр., тис. грн.

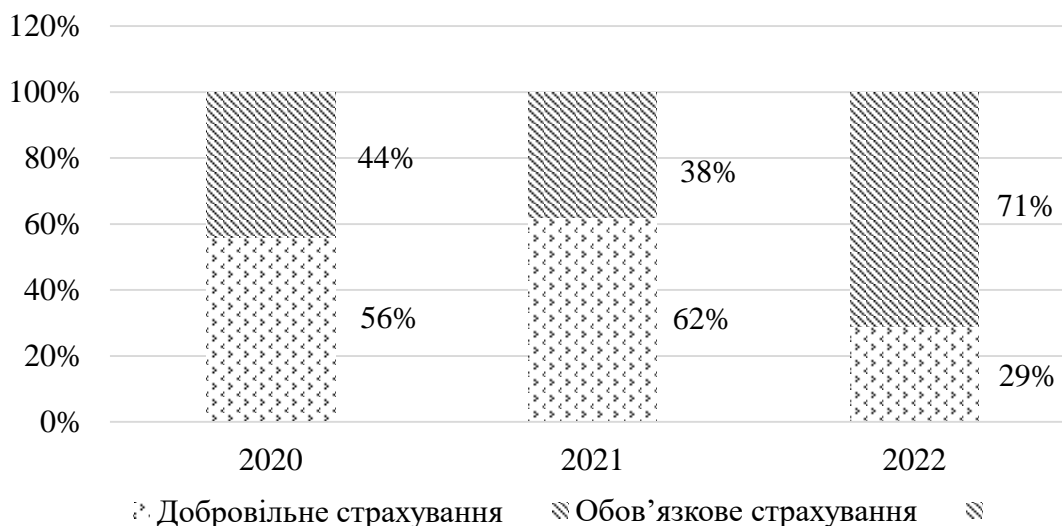
Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+,-)		Темп приросту, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
Добровільне страхування	120086,4	143616,4	33632,0	23530,0	-109984,4	19,59	-76,58
Обов'язкове страхування	95908,1	89793,6	83679,0	-6114,5	-6114,6	-6,38	-6,81

За даними табл. 2.4 спостерігаємо зменшення суми страхових виплат з обов'язкових видів страхування на 6114,5 тис. грн. або 6,38% у 2021 році в порівнянні з 2020 роком та на 6114,6 тис. грн. або 6,81% у 2022 році в порівнянні з 2021 роком.

Що стосується суми страхових виплат за добровільними видами страхування, то у 2021 році в порівнянні з 2020 роком вона збільшується на 23530,0 тис. грн. або 19,59%. Але, у 2022 році значно зменшується у порівнянні з 2021 роком на 109984,4 тис. грн. або 76,58%. Це можна пояснити зменшенням суми страхових платежів за даними видами страхування.

Структуру страхових виплат ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за формами страхування у 2020-2022 рр. представлено на рисунку 2.5.

За даними рисунку 2.5, спостерігаємо, що частка страхових виплат з добровільного страхування в загальному страховому портфелі компанії складає 56 % у 2020 році, у 2021 році зростає до 62%, а у 2022 році зменшується та складає лише 29 %.

Рис. 2.5. Структура виплат ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за формами страхування за 2020-2022 рр., %

Частка страхових виплат з обов'язково страхування у 2020 році складає 44%, у 2021 році зменшується до 38%, а у 2022 році зростає до 71%.

Таким чином, за результатами проведеного аналізу, спостерігаємо зменшення суми страхових премій та страхових виплат. Також, відбувається зменшення темпів зростання суми страхових платежів, що свідчить про несприятливу ситуацію на страховому ринку та низьку зацікавленість страхувальників у страхових продуктах компанії, що погрожує фінансовій стійкості та надійності страхової компанії.

Проведемо аналіз страхового портфелю ПрАТ СК «Український страховий стандарт» та розглянемо, які види страхування приносять компанії найбільше страхових платежів, а які види страхування є збитковими та нерентабельними,

В додатку А представлено динаміку страхових премій ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2020-2022 роках за видами страхування.

За даними представленими в додатку А спостерігаємо, що загальна сума страхових премій за всіма видами страхування зменшується на протязі аналізованого періоду. Сума страхових премій з добровільного страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту зменшилась у 2021 році в порівнянні з 2020 роком на 17,85%, а у 2022 році в порівнянні з 2021 роком ще зменшилась на 41,37 %. Сума страхових премій з обов'язкового страхування

«Зелена картка» зменшилась у 2021 році в порівнянні з 2020 роком на 4,49%, а у 2022 році в порівнянні з 2020 роком на 4,7%. Сума страхових премій з добровільного страхування наземного транспорту у 2022 році в порівнянні з 2021 роком зменшилась на 20304 тис. грн. або 63,68 % у порівнянні з попереднім роком. Сума страхових премій з добровільного медичного страхування у 2022 році зменшилась на 66,53% у порівнянні з 2021 роком та склала 3536 тис. грн.

Сума страхових платежів з обов'язкового страхування цивільно - правової відповідальності автовласників перед третіми особами (ОСАГО) за 2020-2022 роки змінюється не значно. Спостерігаємо зменшення суми страхових платежів по цьому виду страхування у 2021 році на 11,59% в порівнянні з 2020 роком, та у 2022 році на 13,11% у порівнянні з попереднім роком.

Структуру страхових премій за видами страхування ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2020 – 2022 роках наведено в додатку Б.

За даними представленими в додатку Б робимо висновок, що найбільшу частку страхових премій за видами страхування займає ОСАГО, його вага у загальній структурі страхового портфелю компанії складає у 2020 році 55,04%, у 2021 році 56,70%, у 2022 році 62,05%. Це пояснюється обов'язковою формою даного виду страхування. Частка страхових премій з добровільного страхування від вогневих ризиків складає у 2020 році 14,63%, у 2021 році збільшується до 15,26% та у 2022 році ще збільшується та складає 16,97% у загальній структурі страхового портфелю, що є позитивною тенденцією. Що стосується частки добровільного страхування наземного транспорту (КАСКО), то вона зменшується у загальній структурі страхового портфелю, з 13,77% у 2020 році до 5,43% у 2022 році.

Найменшу частку у страховому портфелю компанії займає страхування відповідальності судновласників у 2020 році лише 0,03%, у 2021 році 0,05%, у 2022 році 0,07%, це пов'язано зі специфічністю даного виду страхування та невеликим попитом нього.

Динаміку виплат по основним видам страхування ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2020 – 2022 роках наведено в додатку В.

За даними додатку В спостерігаємо, що сума страхових виплат майже по

всім видам страхування збільшилась, але не значно. Виключенням є страхування ОСАГО, сума страхових виплат за цим видом страхування у 2022 році зменшилась на 11,99 %, також спостерігаємо на протязі аналізованого періоду зменшення суми страхових виплат зі страхування вантажів та багажу на 50 %.

Структуру страхових виплат ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за видами страхування у 2020-2022 рр. наведено в додатку Д.

З даних представлених в додатку Д робимо висновок, що найбільша частка зі страхових виплат належить ОСАГО. Так, у 2020 році частка страхових виплат зі страхування ОСАГО склала 41,35% від загальної структури страхового портфелю, у 2021 році зменшилась до 33,68%, у 2022 році збільшилась та склала 57,88%.

Частка страхових виплат зі страхування КАСКО складає 29,88% у 2020 році, у 2021 році збільшується до 34,07%, а у 2022 році зменшується та складає до 12,36% у загальній структурі страхового портфелю

Отже, робимо висновок, що загальний рівень страхових платежів та страхових виплат за всіма видами страхування має тенденцію до зниження, проте позитивним моментом є те, що темпи росту страхових премій випереджають темпи росту страхових виплат. Найбільшу питому вагу в страховому портфелі компанії має страхування відповідальності, більше половини суми страхових платежів компанія отримує від реалізації ОСАГО, також цей вид страхування має найбільшу частку у структурі страхових виплат. Найменше страхових виплат сплачено з особистих видів страхування. Суми страхових платежів з обов'язкових видів страхування мають більшу питому вагу в структурі страхового портфелю страхової компанії, ніж з добровільних видів страхування. Аналогічна ситуація відбувається і зі страховими виплатами, виняток мають показники у 2022 році, коли частка страхових виплат з добровільних видів страхування в загальному портфелі є більшою за частку з обов'язкового страхування.

Таким чином, аналіз динаміки та структури страхового портфелю ПрАТ СК «Український страховий стандарт» свідчить про те, що компанія має досить високий потенціал, працює над поліпшенням якості страхових продуктів та покращенню процесу збуту страхових послуг.

Проведемо аналіз фінансового стану ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за даними фінансової звітності.

За даними наведеними у додатку Е, робимо висновок, що у 2020-2022 роках відбувається динаміка щодо зменшення активу та пасиву балансу, у 2021 році на 34,24% в порівнянні з 2020 роком та у 2022 році на 5,41% у порівнянні з 2021 роком. На дану ситуацію вплинуло зменшення обсягу нематеріальних активів у 2021 році на 18,12% в порівнянні з 2020 роком, та у 2022 році на 48,04% у порівнянні з 2021 роком. Також, відбувається зменшення основних засобів у 2021 році на 5,74% та у 2022 році на 4,46%.

В пасиві балансу у 2021 році в порівнянні з попереднім відбувається збільшення частки резервного капіталу на 480196 тис. грн., вилученого капіталу на 5160 тис. грн або 29,40%, довгострокових забезпечень на 4310 тис. грн. Також, спостерігаємо збільшення суми страхових резервів у 2021 році в порівнянні з 2020 роком на 6,26%. У 2022 році в порівнянні з 2021 роком відбувається зменшення капіталу в дооцінках на 91,48% та суми резервного капіталу на 0,34%. Але, зростає сума вилученого капіталу на 96,73% та сума довгострокових забезпечень на 70,89%. Необхідно зазначити, що страховик зменшив суму короткострокових кредитів банку на 100%, що є позитивним моментом.

За даними представленими в додатку Ж спостерігаємо, що найбільшу питому вагу у структурі активів у 2020-2022 роках займають необоротні активи, їх вага у 2020 році складала 68%, у 2021-2022 роках збільшилась до 82%.

У складі необоротних активів найбільшу частку займають основні засоби, їх вага у 2020 році 51%, у 2021 році 76%, та у 2022 році 80%. Частка дебіторської заборгованості складає 1% і складається з заборгованості за продукцію, товари, послуги, та за розрахунками із внутрішніми розрахунками. Рахунки в банках становить 14% активу балансу, таку ж питому вагу мають і гроші та їх еквіваленти.

Аналіз структури пасиву балансу свідчать, що найбільшу питому вагу займає власний капітал, його вага складає майже 100% пасиву. Зменшення капіталу в дооцінках на 483,0 тис. грн. відбулось за рахунок коригування

дооцінки об'єкта необоротних активів, що утримуються для продажу, при переведенні його до складу основних засобів (група операційної нерухомості).

Страхові резерви формуються страховою компанією для здійснення майбутніх страхових виплат за договорами страхування (перестраховування). Частка страхових резервів складає 90% у залучених фінансових ресурсах.

Рівень ефективності фінансово-господарської діяльності страхової компанії визначають фінансові результати, отримані внаслідок цієї діяльності. Позитивний фінансовий результат діяльності страхової компанії характеризується перевищенням доходів над витратами.

Проаналізуємо доходи ПраТ СК «Український страховий стандарт» за даними додатку 3. Спостерігаємо, що найбільшу суму доходів страховик отримує від операційної діяльності. У 2020 році сума доходів від операційної діяльності складає 544224 тис. грн., доходи від реалізації послуг складають 25615, 5 тис. грн., інші операційні доходи - 468510 тис. грн. У 2021-2022 роках сума доходів від операційної діяльності складає 400259 тис. грн. та 56219, 2 тис. грн. відповідно. Отже, можна зробити висновок, що відбувається динаміка щодо зменшення операційних доходів у 2021 році на 13,91% в порівнянні з 2020 роком, та у 2022 році на 14,57 % в порівнянні з 2021 роком.

Дохід від фінансової діяльності також зменшився на 13,08 %, або на 2757,4 тис. грн. у 2021 році у порівнянні з 2020 роком, та у 2022 році на 8,57 %, або на 1569,8 тис. грн. в порівнянні з 2021 роком, також відбувається зменшення доходів за борговими цінними паперами у 2021 році на 42,05% та у 2022 році на 71,39%.

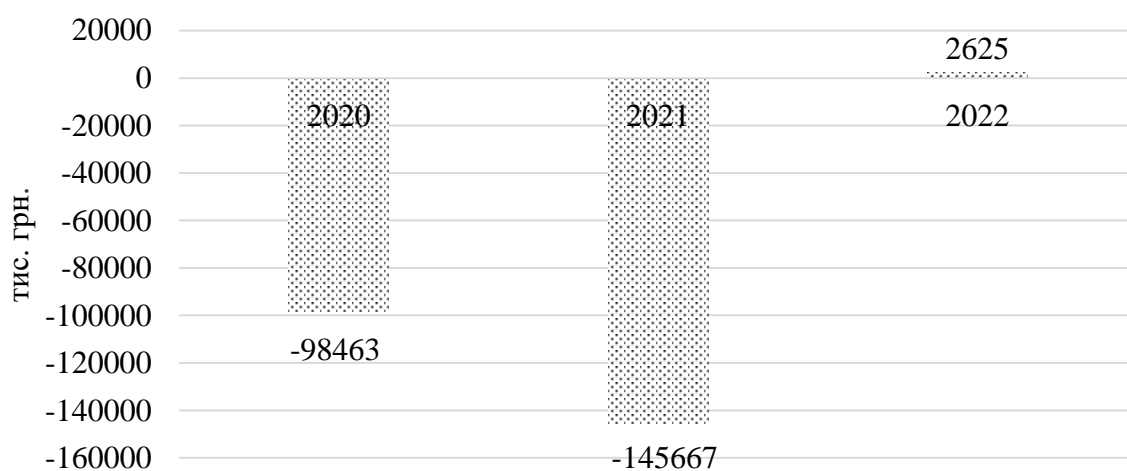
Інших доходи страхової компанії мають змінну тенденцію. У 2021 році інші доходи зменшуються на 55,73% в порівнянні з попереднім роком, а у 2022 році збільшуються на 78448 тис. грн. або на 248,62% в порівнянні з 2021 роком.

Динаміку витрат ПраТ СК «Український страховий стандарт» за 2020 - 2022 рр. наведено в додатку І. Спостерігаємо, що основну частину витрат страхової компанії займають операційні витрати, які в 2021 році збільшились на 12,52% в порівнянні з попереднім роком, а в 2022 році зменшились на 27,98%. Найбільш капіталомісткими є витрати на оплату праці, які зменшуються у 2021

році в порівнянні з 2020 роком на 27655,9 тис. грн. або на 19,82%, у 2022 році в порівнянні з 2021 роком на 10982,1 тис. грн., або на 9,82%. Сума страхових виплат у 2021 році збільшилась на 13328,8 тис. грн., або на 6,08%, а у 2022 році зменшилась на 119702,8 тис. грн. або на 51,47%.

Сума фінансових витрат також має змінну динаміку. У 2021 році в порівнянні з 2020 роком витрати на погашення відсотків за кредити зросли майже вдвічі, але в 2022 році дані витрати зменшились на 66,13%.

Динаміку фінансових результатів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за 2020-2022 рр. наведено на рисунку 2.6.

Рис. 2.6. Динаміка фінансових результатів діяльності ПрАТ «СК «Український страховий стандарт» за 2020-2022 рр., тис. грн.

За даними рисунку 2.6, робимо висновок, що фінансовий результат ПрАТ СК «Український страховий стандарт» має змінну тенденцію. У 2022 році фінансовий результат має позитивне значення за рахунок того, що компанія віддала перестраховикам значно меншу частину премій, ніж у попередні роки, до того ж, обсяг чистих зароблених страхових премій значно перевищує суму чистих понесених збитків зі страхових виплат.

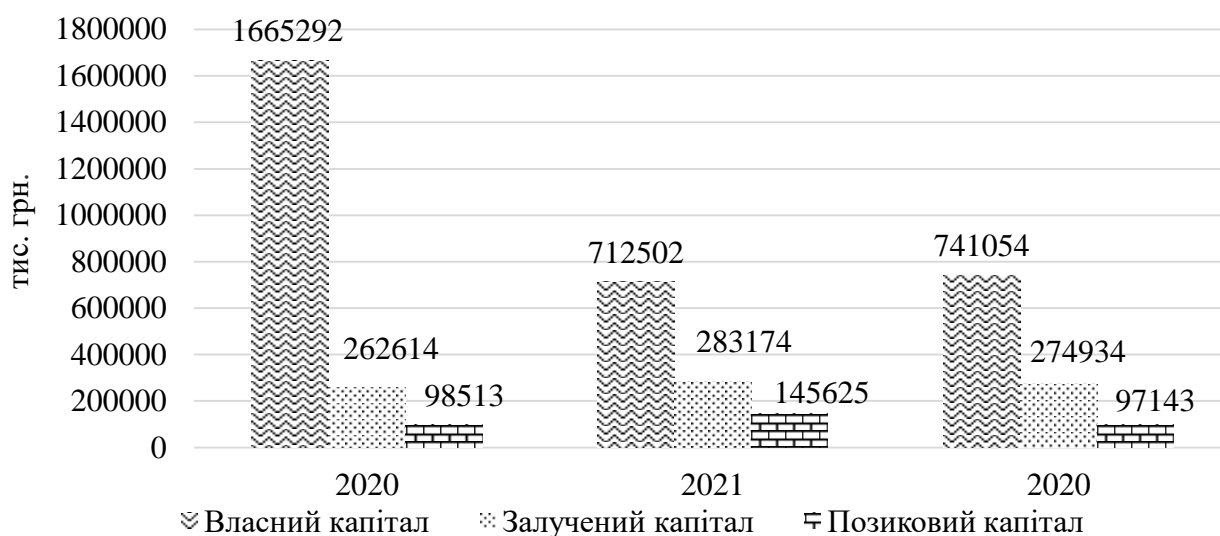
Також, відбувається зменшення собівартості реалізованих страхових послуг з 127938 тис. грн. у 2020 році до 85040 тис. грн. у 2022 році, витрати на збут продукції також зменшуються з 108127 тис. грн. у 2020 році до 87254 тис. грн. у 2022 році, таким чином, страховик удосконалює систему збуту страхових продуктів, що в свою чергу впливає на зменшення страхових тарифів.

Отже, проведений аналіз динаміки доходів та витрат ПрАТ СК «Український страховий стандарт» свідчить про зменшення суми доходів за аналізований період. Найбільший дохід страховик отримує від операційної діяльності, але сума витрат від операційної діяльності є також найбільшою. У 2020-2021 роках страховик отримує збиток від діяльності, але у 2022 році, коли сума чистих зароблених страхових платежів компанії значно перевищує суму чистих страхових виплат, страховик отримує прибуток.

2.2. Аналіз динаміки і структури фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт»

Фінансові ресурси страхової компанії складаються з трьох частин - власного, залученого й позикового капіталу, причому залучена частина фінансових ресурсів лише тимчасово, на період дії договорів страхування, перебуває в розпорядженні страхової компанії й використовуються на страхові виплати або перетворюються в прибуткову.

Динаміку формування власного, залученого й позикового капіталу ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2020-2022 рр. представлено на рис. 2.7.

Рис. 2.7. Динаміка власного, залученого й позикового капіталу ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2020-2022 рр., тис. грн.

За даними рисунку 2.7. спостерігаємо зменшення частини власного капіталу страхової компанії у 2021 році в порівнянні з 2020 роком, в свою чергу залучений та позиковий капітал мають тенденцію до збільшення. У 2022 році в порівнянні з 2021 роком спостерігаємо зворотню тенденцію, власний капітал страхової компанії збільшується, а залучений та позиковий капітал зменшуються.

Розглянемо окремо формування кожної частини фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2020-2022 роках. За даними табл. 2.5. проаналізуємо динаміку формування власних фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2020-2022 роках.

Таблиця 2.5

**Динаміка формування власних фінансових ресурсів ПрАТ СК
«Український страховий стандарт» за 2020-2022 рр., тис. грн.**

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+,-)		Темп приросту, %	
	2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
Власні фінансові ресурси	1665292	712502	741054	-952790	28552	-57,21	4,01
Зареєстрований капітал	775125	775125	775125	0	0	0,00	0,00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	227879	226520	217003	-1359	-9517	-0,60	-4,20
Капітал у дооцінках	528	528	45	0	-483	0,00	-91,48
Резервний капітал	832646	356251	370527	-476395	14276	-57,21	4,01
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-188439	-668635	-666329	-480196	2306	254,83	-0,34
Вилучений капітал	17553	22713	44683	5160	21970	29,40	96,73

За даними табл. 2.5. спостерігаємо, що власні фінансові ресурси ПрАТ СК «Український страховий стандарт» складається з зареєстрованого (пайового) капіталу, внесків до незареєстрованого статутного капіталу, капіталу у дооцінках, резервного капіталу, нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) та вилученого капіталу.

Розглядаючи динаміку формування власних фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» спостерігаємо, що у 2020 році власні фінансові ресурси складають 1665292 тис. грн. У 2021 році відносно 2020 року

відбувається зменшення власних фінансових ресурсів на -952790 тис. грн. або 57,21%. У 2022 році власні фінансові ресурси ПрАТ СК «Український страховий стандарт» збільшується у порівнянні з 2021 роком на 28552 тис. грн. або 4,01% та складають 741054 тис. грн.

Зареєстрований (пайовий) капітал ПрАТ СК «Український страховий стандарт» на протязі 2020-2022 рр. залишається не змінний і складає 775125 тис. грн. Внески до незареєстрованого статутного капіталу зменшуються на протязі всього аналізованого періоду з 227879 тис. грн. у 2020 році до 217003 тис. грн. у 2022 році. Капітал у дооцінках у 2020-2021 роках залишається не змінний і складає 528 тис. грн., але у 2022 році зменшується на 483 тис. грн. або на 91,48% та складають 45 тис. грн. Резервний капітал у 2021 році в порівнянні з 2020 роком значно зменшується на 476395 тис. грн. або 57,21% та складають 356251 тис. грн., але у 2022 році в порівнянні з 2021 роком збільшуються на 14276 тис. грн. або 4,01% та досягають 370527 тис. грн. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) у 2021 році в порівнянні з 2020 роком значно збільшується, у 2022 році в порівнянні з 2021 роком не значно зменшується. Вилучений капітал збільшується на протязі аналізованого періоду з 17553 тис. грн. у 2020 році до 44683 тис. грн.

За даними табл. 2.6. проаналізуємо структуру власних фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2020-2022 роках.

Таблиця 2.6

Структура власних фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за 2020-2022 рр., %

Показники	Роки			Структурні зрушення (+,-) %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Зареєстрований капітал	46,55	108,79	104,60	62,24	-4,19
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	13,68	31,79	29,28	18,11	-2,51
Капітал у дооцінках	0,03	0,07	0,01	0,04	-0,07
Резервний капітал	50,00	50,00	50,00	0,00	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-11,32	-93,84	-89,92	-82,53	3,93
Вилучений капітал	1,05	3,19	6,03	2,13	2,84
Власні фінансові ресурси	100	100	100	x	x

За даними табл. 2.6. спостерігаємо, що найбільшу вагу у структурі власних фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2021-2022 роках займає зареєстрований капітал. Частка внесків до незареєстрованого статутного капіталу у 2021 році в порівнянні з 2020 роком збільшується з 13,68% до 31,79%, у 2022 році в порівнянні з 2021 роком не значно зменшується до 29,28%. Від'ємну частку у структурі власних фінансових ресурсів займає нерозподілений прибуток (непокритий збиток) на протязі всього аналізованого періоду, частка вилученого капіталу збільшується з 1,05% у 2020 році до 6,03% у 2022 році, резервний капітал має не змінну частку у структурі власних фінансових ресурсів на протязі 2020-2022 рр., яка складає 50%.

За даними табл. 2.7. проаналізуємо динаміку формування залучених фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2020-2022 роках.

Таблиця 2.7

**Динаміка формування залучених фінансових ресурсів ПрАТ СК
«Український страховий стандарт» у 2020-2022 рр., тис. грн.**

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+,-)		Темп приросту, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
Залучені фінансові ресурси	262614	283174	274934	20560	-8240	7,83	-2,91
Відстрочені податкові зобов'язання	0	0	9482	0	9482	x	x
Довгострокові забезпечення	722	5032	8599	4310	3567	596,95	70,89
Цільове фінансування	1404	1347	1353	-57	6	-4,06	0,45
Страхові резерви	260488	276795	255500	16307	-21295	6,26	-7,69

За даними табл. 2.7. спостерігаємо, що залучені фінансові ресурси ПрАТ СК «Український страховий стандарт» складаються з відстрочених податкових зобов'язань, довгострокових забезпечень, цільового фінансування та страхових резервів, які займають більшу частину.

Розглядаючи динаміку формування залучених фінансових ресурсів ПрАТ

СК «Український страховий стандарт» спостерігаємо, що у 2021 році в порівнянні з 2020 роком відбувається їх збільшення на 20560 тис. грн. або 7,83%, але у 2022 році в порівнянні з 2021 роком залучені фінансові ресурсів зменшуються на 8240 тис. грн. або 2,91% та складають 274934 тис. грн.

Відстрочені податкові зобов'язання з'являються у 2022 році та складають 9482 тис. грн., довгострокові забезпечення збільшуються на протязі аналізованого періоду з 722 тис. грн. у 2020 році до 8599 тис. грн. у 2022 році, цільове фінансування у 2021 році в порівнянні з 2020 роком не значно зменшується на 57 тис. грн. або 4,06% та складає 1347 тис. грн., але у 2022 році в порівнянні з 2021 збільшується на 6 тис. грн. та складає 1353 тис. грн. Страхові резерви у 2021 році в порівнянні з 2020 роком збільшуються на 16307 тис. грн. або 6,26% та складають 276795 тис. грн., але у 2022 році в порівнянні з 2021 зменшуються на 21295 тис. грн. або 7,69% та складають 255500 тис. грн.

За даними табл. 2.8. проаналізуємо структуру формування залучених фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2020-2022 роках.

Таблиця 2.8

**Структура формування залучених фінансових ресурсів ПрАТ СК
«Український страховий стандарт» у 2020-2022 рр., %**

Показники	Роки			Структурні зрушення (+,-) %	
	2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021
Відстрочені податкові зобов'язання	0,00	0,00	3,45	0,00	3,45
Довгострокові забезпечення	0,27	1,78	3,13	1,50	1,35
Цільове фінансування	0,53	0,48	0,49	-0,06	0,02
Страхові резерви	99,19	97,75	92,93	-1,44	-4,82
Залучені фінансові ресурси	100	100	100	x	x

За даними табл. 2.8. спостерігаємо, що найбільшу вагу у структурі залучених фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» займають страхові резерви, їх частка у 2020 році складає 99,19%, у 2021 році – 97,5%, у 2022 році - 92,93%. Частка відстрочених податкових зобов'язань у 2022

році досягає 3,45%, частка довгострокових забезпечень збільшується з 0,27% у 2020 році до 3,13% у 2022 році, цільове фінансування займає не значну частку у структурі залучених фінансових ресурсів на протязі 2020-2022 рр. від 0,53% до 0,49%.

За даними табл. 2.9. проаналізуємо динаміку формування страхових резервів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2020-2022 рр., які складають значну частку у залучених фінансових ресурсах

Таблиця 2.9

Динаміка формування страхових резервів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2020-2022 рр., тис. грн.

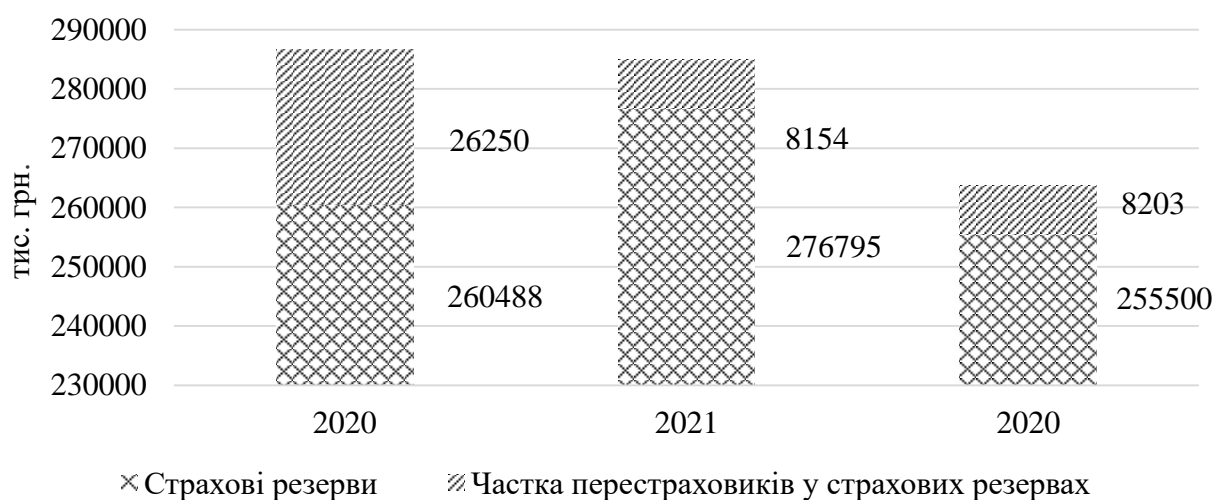
Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+,-)		Темп приросту, %	
	2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
Страхові резерви	260488	276795	255500	16307	-21295	6,26	-7,69
у тому числі в : резервах довгострокових зобов'язань	356	353	353	-3	0	-0,84	0,00
резервах збитків або резервах належних виплат	89877	122698	119027	32821	-3671	36,52	-2,99
резервах незароблених премій	170255	153744	136120	-16511	-17624	-9,70	-11,46
Частка перестраховиків у страхових резервах	26250	8154	8203	-18096	49	-68,94	0,60

За даними табл. 2.9. рівень страхових резервів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» зростає у 2021 році відносно 2022 року на 6,26% або 16307,0 тис. грн. Резерви збитків або резерви належних виплат у 2021 році збільшуються на 36,52% або 3671 тис. грн. та складають 122698,0 тис. грн. При цьому, у 2021 році відбувається зменшення у резервах незароблених премій на 9,7% або 17624,0 тис. грн, також зменшується частка перестраховиків у страхових резервах на 49% або 18096,0 тис. грн.

У 2022 році в порівнянні з 2021 роком страхові резерви ПрАТ СК

«Український страховий стандарт» зменшуються на 7,69% або 21295,0 тис. грн. і складають 255500,0 тис. грн. Протягом 2022 року зменшуються резерви збитків або резерви належних виплат на 2,99% або 3671,0 тис. грн., резерви незароблених премій зменшуються на 11,46% або 17624,0 тис. грн., частка перестраховиків у страхових резервах незначно збільшується.

Динаміку страхових резервів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2020-2022 рр. представлено на рисунку 2.8.

Рис. 2.8. Динаміка страхових резервів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2020-2022 рр., тис. грн.

Розміщення страхових резервів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» проводиться відповідно до правил розміщення страхових резервів для забезпечення фінансової стійкості і гарантій страхових виплат на принципах диверсифікації, повернення, прибутковості і ліквідності.

Зазначимо, що ПрАТ СК «Український страховий стандарт» не стикається з реальними труднощами вибору фінансових інструментів. Компанія намагається досягти інвестиційних цілей на якісному прийнятті рішень відносно найбільш ризикованих напрямів вкладень.

Страхова компанія бере на себе зобов'язання розміщувати кошти страхувальників на фондовому ринку (як за допомогою створення спеціальних інвестиційних фондів, керованих страховою компанією, так і шляхом безпосередніх вкладень в певні цінні папери) у вигідні інвестиційні проекти.

Розглянемо детальніше напрями розміщення страхових резервів за даними наведеними в табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Напрями розміщення страхових резервів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2020-2022 рр., тис. грн.

Показник	Роки			Абсолютне відхилення (+,-)		Темп приросту, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
Облігації українських емітентів	22040,1	23011,0	24653,1	970,9	1642,1	4,41	7,14
Акції українських емітентів	26663,8	27623,4	29541,2	959,6	1917,8	3,60	6,94
Банківські вклади (депозити)	80185,8	92657,9	116389,0	12472,1	23731,1	15,55	25,61
Нерухоме майно	14321,1	15122,1	17652,0	801	2529,9	5,59	16,73
Акції, облігації іноземних емітентів	4429,2	4498,1	5971,2	68,9	1473,1	1,56	32,75
Частка перестраховиків у страхових резервах	26250	8154	8203	-18096	49	-68,94	0,60
Дебіторська заборгованість страхувальників	20215,1	22215,1	25765,2	2000	3550,1	9,89	15,98
Грошові кошти	86,7	129,2	152,3	42,5	23,1	49,02	17,88
Грошові кошти на рахунках в банках	53,3	72,9	87,0	19,6	14,1	36,77	19,34

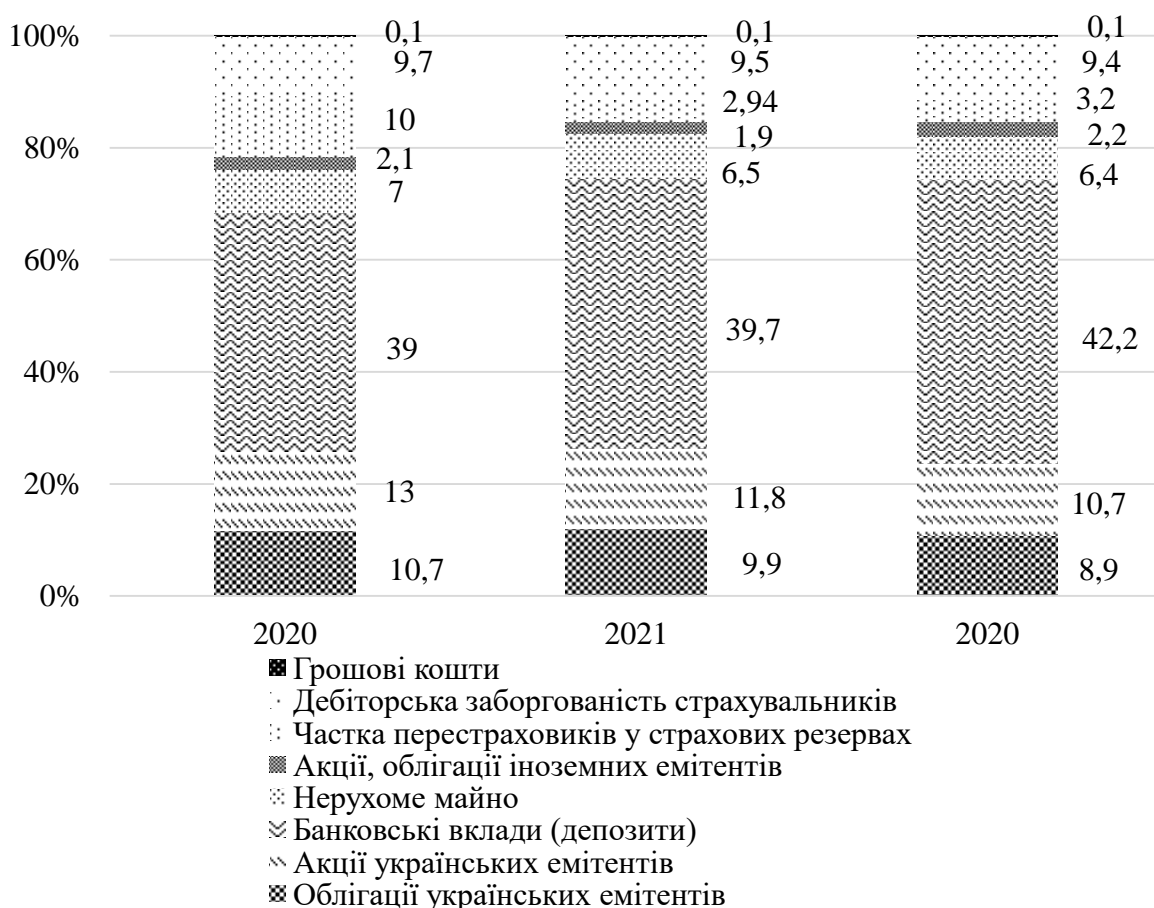
За даними табл. 2.10. спостерігаємо, що ПрАТ СК «Український страховий стандарт» розміщує страхові резерви у акції та облігації українських емітентів, банківські вклади (депозити), акції та облігації іноземних емітентів, грошові кошти, а також дебіторську заборгованість страхувальників та права вимоги до перестраховиків.

На протязі аналізованого періоду збільшується сума вкладень у облігації українських емітентів з 22040,1 тис. грн. у 2020 році до 24653,1 тис. грн. у 2022 році. Також, збільшується сума вкладень у акції українських емітентів з 26663,8 тис. грн. у 2020 році до 29541,2 тис. грн. у 2022 році., банківські вклади (депозити) з 80185,8 тис. грн. у 2020 році до 116389,0 тис. грн. у 2022 році., акції та облігації іноземних емітентів з 4429,2 тис. грн. у 2020 році до 5971,2 тис. грн. у 2022 році., грошові кошти з 86,7 тис. грн. у 2020 році до 152,3 тис. грн. у 2022

році., грошові кошти на рахунках в банках з 53,3 тис. грн. у 2020 році до 87,0 тис. грн. у 2022 році., та дебіторська заборгованість страхувальників з 20215,1 тис. грн. у 2020 році до 25765,2 тис. грн. у 2022 році.

Що стосується права вимоги до перестраховиків, у 2021 році частка перестраховиків у страхових резервах значно зменшується у порівнянні з 2020 роком на 18096 тис. грн. або 68,94% та складає 8154 тис. грн., у 2022 році в порівнянні з 2021 роком частка перестраховиків у страхових резервах не значно збільшується на 49 тис. грн. або 0,6% та досягає 8203 тис. грн.

Розглянемо структуру розміщення страхових резервів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2020-2022 рр., яку наведено на рисунку 2.9.

Рис. 2.9. Структура розміщення страхових резервів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2020-2022 рр., тис. грн.

Більша частина коштів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» протягом 2020-2022 років розміщувалась на банківських вкладах (депозитах) 39,0%, 39,7%, 42,2% відповідно. Невеликі обсяги та низька ліквідність ринку

корпоративних цінних паперів, обмеженість можливостей вкладання в державні цінні папери призводить до того, що страхова компанія змушена використовувати «прості» інструменти, а саме: банківські депозити. Збільшення зберігання коштів на депозиті в банку не тільки слугує засобом реального збільшення капіталу, якими можуть бути і акції, але й в кращому випадку засобом збереження коштів від інфляції.

За даними табл. 2.11. проаналізуємо динаміку формування позикових фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2020-2022 роках.

Таблиця 2.11

**Динаміка формування позикових фінансових ресурсів ПрАТ СК
«Український страховий стандарт» у 2020-2022 рр., тис. грн.**

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+,-)		Темп приросту, %	
	2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021	2021/ 2020	2022/ 2021
Позикові фінансові ресурси	98513	145625	97143	47112	-48482	47,82	-33,29
Короткострокові кредити банків	15808	15000	0	-808	-15000	-5,11	-100,00
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	1289	3290	1679	2001	-1611	155,24	-48,97
розрахунками з бюджетом	980	587	311	-393	-276	-40,10	-47,02
розрахунками зі страхування	2383	2089	632	-294	-1457	-12,34	-69,75
розрахунками з оплати праці	5515	6380	2263	865	-4117	15,68	-64,53
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	4908	7399	6436	2491	-963	50,75	-13,02
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	12582	87515	66461	74933	-21054	595,56	-24,06
Доходи майбутніх періодів	19	21	22	2	1	10,53	4,76
Інші поточні зобов'язання	55029	23344	19339	-31685	-4005	-57,58	-17,16

За даними табл. 2.11. спостерігаємо, що позикові фінансові ресурси ПрАТ СК «Український страховий стандарт» складаються з кредитів банків, кредиторської заборгованості, доходів майбутніх періодів та інших поточних

зобов'язань.

Розглядаючи динаміку формування позикових фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» спостерігаємо, що у 2021 році в порівнянні з 2020 роком відбувається їх збільшення на 47112 тис. грн. або 47,82%, але у 2022 році в порівнянні з 2021 роком позикові фінансові ресурсів зменшуються на 48482,0 тис. грн. або 33,29% та складають 97143 тис. грн. Також, необхідно зазначити, що у 2022 році відбувається погашення короткострокових кредитів банків.

Загальна сума кредиторської заборгованості у 2021 році збільшилась на 79603 тис. грн., а у 2022 році зменшилась на 29478 тис. грн. щодо попереднього року. Зменшення обсягів кредиторської заборгованості відбулось за рахунок того, що компанія знизила поточну кредиторську заборгованість за товари, послуги на 48,97%, за розрахунками з бюджетом на 47,02 %, за розрахунками зі страхування на 69,75%, поточну кредиторську заборгованість за страховою діяльністю на 24,06%. Інші поточні зобов'язання у 2021 році зменшились на 31685 тис. грн. або 57,58% у порівнянні з 2020 роком та склали 23344,0 тис. грн., а у 2022 році в порівнянні з 2021 роком ще зменшилась на 4005,0 тис. грн. або 17,16% та досягли 19339 тис. грн.

За даними табл. 2.12. проаналізуємо структуру формування позикових фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2020-2022 роках.

Таблиця 2.12

**Структура формування залучених фінансових ресурсів ПрАТ СК
«Український страховий стандарт» у 2020-2022 рр., %**

Показники	Роки			Структурні зрушення (+,-) %	
	2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021
1	2	3	4	5	6
Короткострокові кредити банків	16,05	10,30	0	-5,75	-10,30
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	1,31	2,26	1,73	0,95	-0,53
розрахунками з бюджетом	0,99	0,40	0,32	-0,59	-0,08

Продовження табл. 2.12

1	2	3	4	5	6
розрахунками зі страхування	2,42	1,43	0,65	-0,98	-0,78
розрахунками з оплати праці	5,60	4,38	2,33	-1,22	-2,05
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	4,98	5,08	6,63	0,10	1,54
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	12,77	60,10	68,42	47,32	8,32
Доходи майбутніх періодів	0,02	0,01	0,02	0,00	0,01
Інші поточні зобов'язання	55,86	16,03	19,91	-39,83	3,88
Позикові фінансові ресурси	100,0	100,0	100,0	x	x

Найбільшу вагу у структурі позикових фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2021 році займають інші поточні зобов'язання – 55,86%, а у 2021-2022 роках поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю складає 60,1% та 68,42% відповідно.

Частка короткострокових кредитів банків зменшується з 16,05% у 2020 році до 0 у 2022 році, частка поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги збільшується з 1,31%% у 2020 році до 1,73%% у 2022 році, частка поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування зменшується з 2,42% у 2020 році до 0,65% у 2022 році, частка поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці зменшується з 5,6% у 2020 році до 2,33% у 2022 році. Частка інших поточних зобов'язань у 2022 році в порівнянні з 2020 роком значно зменшується з 55,86% до 19,91%, натомість у 2022 році в порівнянні з 2020 роком значно підвищується частка поточної кредиторської заборгованості за страховою діяльністю з 12,77% до 68,42%.

Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом та доходи майбутніх періодів займають не значну частку у структурі позикових фінансових ресурсів.

Таким чином, проведений аналіз динаміки та структури фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» свідчить, що компанія дотримується усіх законодавчих вимог щодо формування свого капіталу, фінансові ресурси страховика складаються більшим чином з власних та залучених, а частка позикових ресурсів є найменшою.

2.3. Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами страхової компанії

Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами страхової компанії - це, спосіб накопичення, порівняння, трансформації і використання інформації бухгалтерського обліку та звітності, який має на меті: оцінити фінансову стійкість, платоспроможність, ліквідність, рентабельність страхової організації; обґрунтувати можливі і прийнятні темпи розвитку страхової діяльності з позиції забезпечення їх джерелами фінансування; виявити доступні джерела засобів, оцінити раціональні способи їх мобілізації; виявити усі можливі ризики при використанні позикових джерел фінансування; обґрунтувати процеси та алгоритм оптимізації структури фінансових ресурсів.

Ефективність управління фінансовими ресурсами страхової компанії значною мірою характеризується показниками ефективності використання капіталу, тобто максимальної його віддачі, яка виражається збільшенням суми прибутку на 1 гривню капіталу. Проаналізуємо динаміку показників ефективності функціонування капіталу ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2020-2022 рр. за даними табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Динаміка показників ефективності функціонування капіталу ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за 2020-2022 рр.

Показники	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення (+,-)		Відносне відхилення (%)	
				2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,24	0,58	0,77	0,34	0,19	241,67	132,76
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,14	0,42	0,23	0,28	-0,19	300,00	54,76
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,62	0,001	0,001	-0,619	0,00	у 62 р.	100,00
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	1,53	1,63	0,69	0,1	-0,94	106,54	42,33
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,26	0,45	0,18	0,19	-0,27	173,08	40,00

Продовження табл. 2.13

1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	2,15	3,04	0,00	0,89	-3,04	141,40	0,00
Коефіцієнт довгострокового залучення позичених коштів	0,38	0,42	0,23	0,04	-0,19	110,53	54,76

У 2020 році коефіцієнт концентрації власного капіталу склав 0,24, у 2021 рр. відносно 2020 року відбувається збільшення коефіцієнту концентрації власного капіталу на 0,34 (або 141,67%) і він складає 0,58, у 2022 році відносно 2021 року також відбувається збільшення на 0,19 (або 32,76%) і він складає 0,77.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу у 2020 році складає 0,14, у 2021 році відносно 2020 року збільшується на 0,28 (або 200%) та складає 0,42, у 2022 році відносно 2021 року зменшується на 0,19 (або 45,24%) та складає 0,28.

Коефіцієнт концентрації позичкового капіталу у 2020 році складає 0,62, у 2021-2022 рр. відносно 2020 року зменшується на 0,619 або у 62 рази та складає 0,001.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу у 2020 році складає 1,53, у 2021 році відносно 2020 року збільшується на 0,1 (або 6,54%) та складає 1,63, у 2022 році відносно 2021 року зменшується на 0,94 (або 57,67%) та складає 0,69.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу у 2020 році складає 0,26, у 2021 році відносно 2020 року збільшується на 0,19 (або 73,08%) та складає 0,45, у 2022 році відносно 2021 року зменшується на 0,27 (або 60%) та складає 0,18.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу у 2020 році складає 2,15, у 2021 році відносно 2021 року збільшується на 0,89 (або 41,4%) та складає 3,04, у 2022 році відносно 2021 року зменшується до нуля.

Коефіцієнт довгострокового залучення позичених коштів у 2020 році складає 0,38, у 2021 році відносно 2020 року збільшується на 0,04 (або 10,53%) та складає 0,42, у 2022 році відносно 2021 року зменшується на 0,19 (або 45,24%) та складає 0,23.

Таким чином, порівнюючи показники 2021 року відносно 2020 року, спостерігаємо тенденцію збільшення коефіцієнтів ефективності функціонування

капіталу, а у 2022 році в порівнянні з 2021 роком відбувається зменшення коефіцієнтів ефективності функціонування капіталу ПрАТ СК «Український страховий стандарт», тобто за цей період ефективність використання власного капіталу незадовільна.

Фінансова стійкість страхової компанії – це такий стан організації її фінансових ресурсів (власних та залучених), при якому страхова компанія здатна своєчасно та в повному обсязі виконувати свої зобов'язання (не тільки поточні, але й ті, що виникають за негативного впливу як зовнішніх, так і внутрішніх чинників) відносно всіх суб'єктів ринку протягом визначеного часу, забезпечувати відновлення своїх фінансових показників за будь-якого несприятливого впливу до бажаного і/або оптимального рівня, використовувати нові обставини, властивості динамічного розвитку страховика на основі зростання прибутку й капіталу в даний час і в прогнозованій перспективі [13].

Динаміку показників фінансової стійкості ПрАТ СК «Український страховий стандарт» представлено в табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Динаміка показників фінансової стійкості ПрАТ «СК «Український страховий стандарт» за 2020-2022 рр., тис. грн.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+,-)	
	2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021
Коефіцієнт автономії	0,70	0,45	0,50	-0,24	0,05
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	0,74	-0,03	0,28	-0,77	0,30
Коефіцієнт рівня страхових резервів	0,22	0,35	0,34	0,13	-0,01
Коефіцієнт рівня не страхових зобов'язань	0,95	1,53	1,52	0,58	-0,01
Рівень покриття грошовими коштами страхових резервів	0,52	0,29	0,41	-0,22	0,12
Коефіцієнт співвідношення суми страхових платежів та суми страхових резервів	0,93	0,83	0,85	-0,11	0,03

За даними табл. 2.14 спостерігаємо, що коефіцієнт автономії у 2020 році складає 0,70, у 2021 році зменшується до 0,45, у 2022 році підвищується у порівнянні з 2021 роком до 0,5. Робимо висновок, що страхова компанія

забезпечена власними оборотними коштами в повному обсязі лише в 2020 році, оскільки у 2021-2022 роках коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами є меншим за нормативне значення.

Рівень страхових резервів відповідає нормі, таким чином, страхова компанія формує страхові резерви, в достатньому обсязі для виконання усіх своїх зобов'язань. Рівень не страхових зобов'язань, а саме співвідношення суми власного капіталу, суми страхових резервів та суми довгострокових зобов'язань до загальної валюти балансу є в межах норми.

На протязі 2020-2022 років не перевищує нормативне значення (не більше 1,0) коефіцієнт співвідношення суми страхових премій та суми страхових резервів.

Тести раннього попередження, включають показники та сукупні результати за якими групуються у спеціальні аналітичні таблиці і дають змогу оцінити фінансову надійність кожного конкретного страховика.

Проаналізуємо ефективність використання фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за тестами раннього попередження, розраховані показники за 2020-2022 рр. наведено в додатку К.

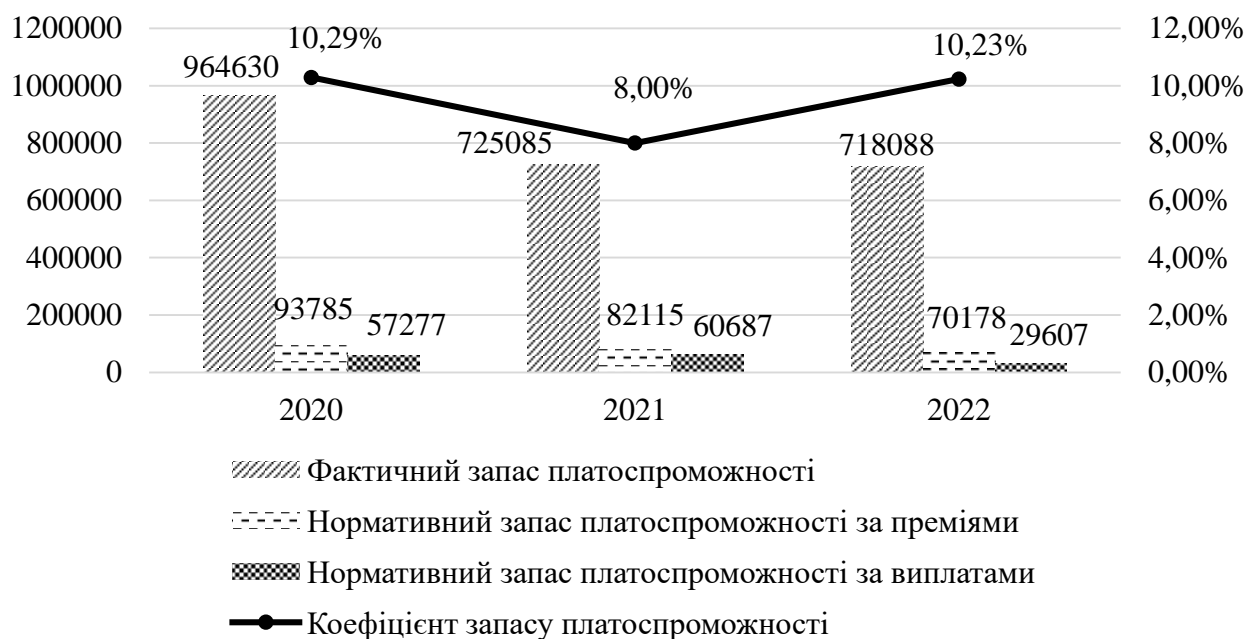
За даними представленими у додатку К спостерігаємо, що розраховані значення показників за аналізований період мають тенденцію до зменшення. Показник дебіторської заборгованості, що свідчить про співвідношення між дебіторською заборгованістю і чистим капіталом компанії та характеризує якісну структуру активів, зменшується з кожним роком на майже 53%, показник ліквідності активів, який визначається, як частка зобов'язань страховика що покривається високоліквідними активами, у 2021 році також зменшився на 51%, але у 2022 році збільшився на 49%. Досить низьке значення цього показника свідчить, що страховик має недостатню ліквідність, що є дуже небезпечним з огляду на необхідність негайно відповідати за своїми страховими зобов'язаннями. Показник ризику страхування, що характеризує обсяги страхової діяльності у порівнянні із реальними можливостями страховика відповідати за страховими зобов'язаннями власними вільними коштами, зменшується на 52,76 %. Зворотний

показник платоспроможності, який показує співвідношення між загальною сумою зобов'язань і можливістю їх покриття власними активами, вільними від зобов'язань, зменшується на 18,10%. Відбувається значне зменшення показнику доходності, який показує, скільки гривень прибутку дає кожна гривня власних коштів страхової компанії. Зміни у капіталі характеризують темпи приросту чистого капіталу страхової компанії на протязі року, та показують зростання ринкової вартості страховика. Зменшується, також сума чистих платежів за всіма видами страхування. Відбувається збільшення показнику, який характеризує незалежність від перестраховування, збільшується відношення чистих страхових резервів до капіталу та доходності інвестицій, що є позитивним моментом.

Фактична оцінка кожного показника визначається шляхом порівняння розрахованого значення показника з відповідною шкалою значень (враховуючи те, якими видами страхування (життя/не життя) займається страховик). За результатами тестів раннього попередження у 2020 році загальна фактична оцінка має значення «2», тобто можна зробити висновок про те, що страхова компанія має задовільний фінансовий стан, відсутні серйозні проблеми, фінансові показники знаходяться на середньому рівні. Фактична оцінка розрахованих показників тестів раннього попередження ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за 2021-2022 роки має значення «3» (гранична), тобто фінансовий стан - загрозливий, викликає побоювання, фінансові показники знаходяться на рівні значно нижчому за середній.

Також, для оцінки ефективності використання фінансових ресурсів проводиться аналіз платоспроможності страхової організації. Фактичний запас платоспроможності (нетто-активи) страховика визначається вирахуванням із вартості майна (загальної суми активів) страховика суми нематеріальних активів і загальної суми зобов'язань, у тому числі страхових. На будь-яку дату фактичний запас платоспроможності страховика повинен перевищувати розрахунковий нормативний запас платоспроможності. У закордонній страховій практиці для характеристики платоспроможності страховика використовують коефіцієнт запасу платоспроможності.

Динаміку показників платоспроможності ПрАТ СК «Український страховий стандарт» наведено на рисунку 2.10.

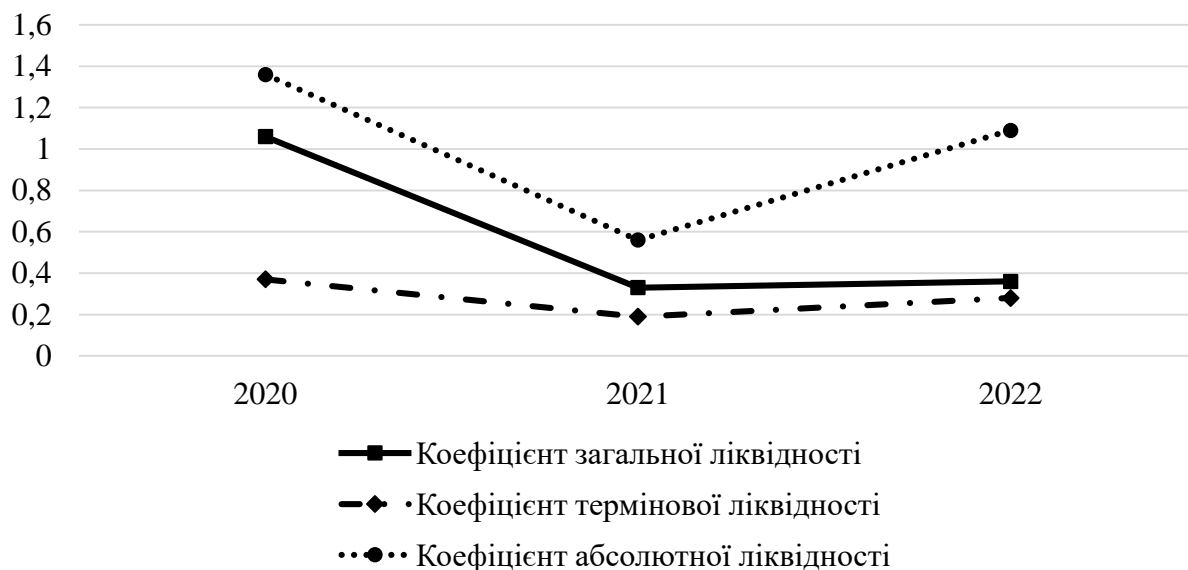
Рис. 2.10 Динаміка показників платоспроможності ПрАТ «СК «Український страховий стандарт» за 2020-2022 рр.

Згідно рисунку 2.10. фактичний запас платоспроможності на кожну дату перевищує нормативний запас, що свідчить про дотримання вимог законодавства України та про платоспроможність страхової компанії.

У визначенні можливості ефективного функціонування страхової компанії на ринку фінансових послуг розраховують показники ліквідності. Ліквідність означає можливість страховика здійснювати поточні виплати з поточних надходжень, тобто здатність платити негайно за своїми терміновими зобов'язаннями.

Динаміку показників ліквідності ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за 2020-2022 рр. наведено на рисунку 2.11.

Коефіцієнт загальної ліквідності характеризує ступінь покриття короткострокових зобов'язань оборотними активами, його нормативне значення складає більше 1. Даний показник лише в 2020 році виконується в повному обсязі, у 2021-2022 роках відбувається недотримання нормативного значення.

Рис. 2.11. Динаміка показників ліквідності ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за 2020-2022 рр.

Коефіцієнт термінової ліквідності характеризує, яка частина короткострокових зобов'язань може бути погашена за рахунок наявних грошових коштів, а також за рахунок очікуваних надходжень від страхової діяльності, рекомендоване нормативне значення цього показника складає від 0,8 до 1,0. Спостерігаємо, що на протязі аналізованого періоду нормативне значення не виконується, отже страхова компанія не може планувати покриття.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує, яку частину короткострокових зобов'язань може бути погашено за рахунок готівкових коштів. Чим більша його величина даного показника, тим вища гарантія погашення боргу. Але, навидь, якщо значення цього показника є невеликим, страхова компанія може бути платоспроможною, якщо може збалансувати і синхронізувати надходження та витрати фінансових ресурсів за обсягом і термінами. Отже, загальних нормативних значень цього показника не має.

Рентабельність – це рівень прибутковості, який вимірюється відносних величинах та у відсотках. Страхова компанія вважається рентабельною, якщо доходи від реалізації страхових послуг покривають всі витрати і, крім того, забезпечують прибуток, достатній для нормального її функціонування [54].

Динаміку показників рентабельності ПрАТ СК «Український страховий

стандарт» за 2020-2022 рр. наведено в табл. 2.15

Таблиця 2.15

Динаміка показників рентабельності ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за 2020-2022 рр.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+,-)	
	2020	2021	2022	2021/ 2020	2022/ 2021
Загальний показник рентабельності (збитковості)	0,11	-32,15	0,14	-32,26	32,29
Рентабельність інвестиційної діяльності	-1,83	-9,19	-0,11	-7,35	9,08
Рентабельність активів	0,06	-14,82	0,07	-14,88	14,89
Рентабельність страхової послуги	38,11	23,63	45,69	-14,49	22,06
Рентабельність продаж	0,11	-32,15	0,14	-32,26	32,29
Рентабельність власного капіталу	0,07	-18,92	0,07	-18,99	18,99

За даними табл. 2.15 спостерігаємо, що в 2022 році діяльність страховика є прибутковою, і всі показники рентабельності покращились. Загальний показник рентабельності у 2022 році, який розраховується як відношення суми чистого прибутку звітного періоду до суми страхових платежів підвищився у порівнянні з 2021 роком на 32,29 %.

Рентабельність інвестиційної діяльності характеризує ефективність обороту у сфері страхової діяльності з урахуванням результату від інвестиційної діяльності компанії. При ефективній інвестиційній діяльності страховика показник повинен мати позитивне значення, однак для ПрАТ СК «Український страховий стандарт» цей показник має негативне значення, проте спостерігається певна тенденція до збільшення (на кінець 2022 року рентабельність інвестиційної діяльності підвищилась на 9,08%). Рентабельність активів показує ефективність використання загального капіталу страхової компанії (як власного так і позикового), нормативне значення даного показника повинне бути більше нуля. Фактичне значення даного показника свідчить, що за виключенням результату 2021 року, в 2020 році та в 2022 році активи страхової компанії використовуються раціонально, і бачимо зростання цього показнику на 14,89 %.

Також, спостерігається підвищення рентабельності страхової послуги на 22,06% і в 2022 році вона досягає 45,69%, що досить позитивно вплинуло на загальні фінансові результати страхової компанії.

Відображає ефективність продажів такий показник як рентабельність продаж, нормативне значення складає 0,3. У ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за 2020-2022 роки фактичне значення рентабельності продажів не перевищувало нормативного, що свідчить про не достатньо розвинуту систему продаж, яка потребує удосконалення.

Відображає ефективність по відношенню до вкладених в компанію і капіталізованим коштам такий показник як рентабельність власного капіталу. За допомогою рентабельності власного капіталу є можливість встановити залежність між величиною інвестованих власних ресурсів і розміром прибутку, отриманого від їх використання. У ПрАТ СК «Український страховий стандарт» на протязі 2020 року та 2022 року даний показник складає 0,7.

Таким чином, проаналізувавши ефективність управління фінансовими ресурсами ПрАТ СК «Український страховий стандарт» спостерігаємо динаміку зменшення активу та пасиву балансу на 34,24% в 2021 році в порівнянні з 2020 роком та на 5,41% у 2022 році в порівнянні з попереднім. Рівень страхових платежів та страхових виплат ПрАТ СК «Український страховий стандарт» має тенденцію до зниження.

На основі проведеного аналізу показників фінансової стійкості ПрАТ СК «Український страховий стандарт» можна зробити висновок, що нормативні значення дотримуються в майже повному обсязі. Рівень страхових резервів відповідає нормам, отже компанія створює резерви, в достатньому для виконання взятих на себе зобов'язань обсязі. Рівень не страхових зобов'язань, тобто співвідношення суми власного капіталу, страхових резервів та довгострокових зобов'язань до валюти балансу в межах норми.

За результатами розрахованих показників платоспроможності, компанія має можливість своєчасно в повному обсязі виконувати свої фінансові зобов'язання за рахунок достатньої суми ліквідних активів. За даними розрахованих показників ліквідності, страховик має можливість покривати короткострокові зобов'язання

тільки за рахунок наявних грошових коштів, але не має змоги їх покрити за рахунок очікуваних надходжень від страхової діяльності.

Аналіз коефіцієнтів ефективності функціонування капіталу свідчить, що у 2021 році відносно 2020 року, спостерігається тенденція збільшення коефіцієнтів ефективності функціонування капіталу, а у 2022 році у порівнянні з 2021 роком відбувається тенденція зменшення коефіцієнтів ефективності функціонування капіталу, тобто за цей період ефективність використання власного капіталу незадовільна.

Загальна оцінка ефективності формування та використання фінансових ресурсів за допомогою тестів раннього попередження свідчить, що компанія у 2020 році мала задовільний фінансовий стан, фінансові показники знаходились на середньому рівні, проте у наступних аналізованих періодах спостерігається його погіршення, так як оцінка у 2021 та 2022 роках становила «3», можна говорити, про те, що фінансовий стан – загрозовий та викликає побоювання, фінансові показники знаходяться на рівні значно нижчому за середній, необхідно вжити заходи для його поліпшення.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПрАТ СК «УКРАЇНСЬКИЙ СТРАХОВИЙ СТАНДАРТ»

3.1. Впровадження стратегій оптимального управління фінансовими ресурсами у діяльність страхової компанії

Незалежно від характеру діяльності страхової компанії на її фінансовий результат впливає кількість клієнтів та величина фінансових ресурсів. У зв'язку з цим виникають різноманітні стратегії поведінки страхової компанії на ринку.

Один із підходів до побудови математичних моделей в економіці полягає в застосуванні поняття виробничої функції. Аналіз та використання виробничої функції ґрунтується на відображенні в її характеристиках специфіки виробничого процесу [5].

Розглянемо стратегію управління фінансовими ресурсами ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за моделлю Рамсея у випадку виробничої функції типу Кобба-Дугласа за формулою (3.1):

$$Y = F(K(t), L(t)), \quad (3.1)$$

де $K(t)$ – фінансові ресурси компанії;

$L(t)$ – кількість застрахованих клієнтів (договорів страхування).

Згідно з моделлю економічного зростання Рамсея, валовий випуск у кожний момент часу t ділиться на споживання та інвестиції (капіталовкладення) за формулою (3.2):

$$Y(t) = C(t) + I(t) = (1 - u(t))Y(t) + u(t)Y(t), \quad (3.2)$$

Позначимо $u(t)$ ($0 \leq u(t) \leq 1$) – частина фінансових ресурсів, що йде на розширення виробництва: надання нового виду страхових послуг, розширення територіального характеру (відкриття філіалів, дочірніх компаній). Якщо зробити перехід до питомих показників, то динаміку системи описуватиме така задача Коші за формулою (3.3):

$$\begin{cases} x(t) = u(t)x(t)^a - nx(t), \\ x(t_0) = x_0, t_0 \leq t \leq T, \end{cases} \quad (3.3)$$

де $x(t) = \frac{K(t)}{L(t)}$ – середній капітал компанії (середня дохідність договору страхування) в момент t ;

$x_0 = \frac{K_0}{L_0}$ – середній капітал компанії на початку досліджуваного періоду t_0 ;

n – частина від $x(t)$, що йде на виплату страхового відшкодування;

$$0 \leq n \leq 1.$$

Це усереднена прогнозована величина, яка отримується шляхом статистичного аналізу страхових виплат за попередній період діяльності страхової компанії. Крім виплат за договором страхування, цей показник може включати і витрати на ведення справи, перестраховання, витрати на рекламу. Останній фактор витрат відіграє далеко не останню роль у життєдіяльності компанії, оскільки вдала реклама привертає увагу до страхової послуги, зростає коло клієнтів, приплив коштів яких збільшує капітал страхової компанії [44].

Критерій якості зростання має вигляд за формулою (3.4):

$$L = -cx(T) + \rho \int_{t_0}^T \frac{[u(\tau)x(\tau)^a]^2}{x(\tau)} d\tau, \quad (3.4)$$

де $x(T)$ - середній капітал страхової компанії в момент T (кінцевий період планування);

величина $\rho \int_{t_0}^T \frac{[u(\tau)x(\tau)^a]^2}{x(\tau)}$ характеризує витрати на інвестування;

коефіцієнти c і ρ відображають міру важливості капіталу та інвестицій.

Функціонал L забезпечує оптимальний компроміс між прагненням ПрАТ СК «Український страховий стандарт» отримати максимальний прибуток (при мінімізації – $x(T)$ прибутки компанії максимальні) і мінімізацією середньозважених витрат на інвестування коштів.

Отже, задача полягає в знаходженні такої частки інвестицій (оптимального управління частиною фінансових ресурсів $u^0(t)$), що забезпечує мінімальне значення функціонала.

Якщо скористатися принципом максимуму Н.Г. Нагайчук [32], то оптимальне керування матиме вигляд за формулою (3.5):

$$u^0(t) = \begin{cases} 1, \text{ якщо } \frac{x^{1-a}\psi}{2\rho} > 1, \\ \frac{x^{1-a}\psi}{2\rho}, \text{ якщо } 0 < \frac{x^{1-a}\psi}{2\rho} < 1, \\ 0, \text{ якщо } \frac{x^{1-a}\psi}{2\rho} < 0, \end{cases} \quad (3.5)$$

де ψ - розв'язок спряженої системи за формулою (3.6):

$$\psi(t) = \begin{cases} (n - ax^{a-1})\psi + (2a - 1)\rho x^{2(a-1)}, \text{ якщо } \psi > 2\rho x^{a-1}; \\ \left(n - \frac{\psi}{4\rho}\right)\psi, \text{ якщо } 0 < \psi < 2\rho x^{a-1} \\ n\psi, \text{ якщо } \psi < 0. \end{cases} \quad (3.6)$$

Залежно від початкових даних розв'язок (3.5.), (3.6.) знаходиться або в середині проміжку $[0,1]$, або на кінцях. Розглянемо випадок $a=1/2$, який дає можливість детальніше дослідити модель. Зробивши заміну $z = \sqrt{x}$, перейдемо до еквівалентної лінійно квадратичної задачі за формулами (3.7) і (3.8):

$$\begin{cases} z(t) = \frac{1}{2} [u(t) - nz(t)], \\ z(t_0) = \sqrt{x_0}, t_0 \leq t \leq T, \end{cases} \quad (3.7)$$

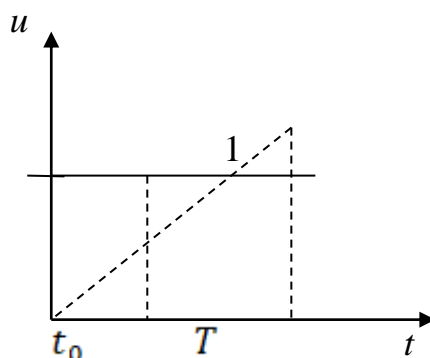
$$L = -cz(T)^2 + \rho \int_{t_0}^T u(t)^2 dt. \quad (3.8)$$

Розв'язкою спряженої системи є монотонно зростаюча функція $\psi(t) = 2cZ(T)e^{\frac{1}{2}n(t-T)}$, згідно з якою оптимальне управління має вигляд за формулою (3.9):

$$u^0(t) = \begin{cases} 1, \text{ якщо } \frac{\psi(t)}{4\rho} \geq 1, \\ \frac{\psi(t)}{4\rho}, \text{ якщо } 0 < \frac{\psi(t)}{4\rho} < 1. \end{cases} \quad (3.9)$$

Тоді можливими випадками поведінки управління фінансовими ресурсам ПрАТ СК «Український страховий стандарт» на проміжку $[t_0, T]$ є:

1) Перша стратегія ПрАТ СК «Український страховий стандарт» базується на тому, що протягом всього досліджуваного періоду страховик повністю вкладає свої фінансові ресурси у розширення страхової діяльності ($u(t) = 1$) (рисунок 3.1). Перша стратегія повинна бути передбачливою, оскільки при значному коефіцієнті страхових виплат може привести до істотного зменшення фінансових ресурсів або, ще гірше, до розорення страхової компанії.

Рис.3.1. Повний вклад фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» в розширення страхової діяльності

За даними рисунку 3.1 можна зробити висновок, що перша стратегія управління фінансовими ресурсами підійде ПрАТ СК «Український страховий стандарт», якщо компанія буде займатися такими видами страхування, за якими відсоток страхових виплат є незначний (наприклад, обов'язкове, особисте страхування, страхування відповідальності).

Оптимальна траєкторія розвитку системи описується функцією (3.10):

$$x(t) = \frac{1}{n^2} \left(1 + (n\sqrt{x_0} - 1)e^{\frac{1}{2}n(t_0-t)} \right)^2, t \in [t_0, T] \quad (3.10)$$

Втрати компанії за даної стратегії на проміжку $[t_0, T]$ становлять за формулою (3.11):

$$L = -\frac{c}{n^2} \left(1 + (n\sqrt{x_0} - 1)e^{\frac{1}{2}n(t_0-T)} \right)^2 + \rho(T - t_0) \quad (3.11)$$

Така стратегія має місце, якщо буде задовольнятися умова (3.12):

$$c \left[1 + (n\sqrt{x_0} - 1)e^{\frac{1}{2}n(t_0-T)} \right] e^{\frac{1}{2}n(t_0-T)} - 2n\rho > 0 \quad (3.12)$$

2) Друга стратегія базується на тому, що протягом досліджуваного періоду в розширення інвестується деякий відсоток від капіталу ($0 < u(t) < 1$).

Тоді середній капітал ПрАТ СК «Український страховий стандарт» запишеться за формулою (3.13):

$$x(t) = \left(\frac{c\sqrt{x_0}e^{n(t_0-T)}}{4n\rho - c + ce^{n(t_0-T)}} \left(e^{\frac{1}{2}n(t-t_0)} - e^{\frac{1}{2}n(t_0-t)} \right) + \sqrt{x_0}e^{\frac{1}{2}n(t_0-t)} \right)^2, t \in [t_0, T] \quad (3.13)$$

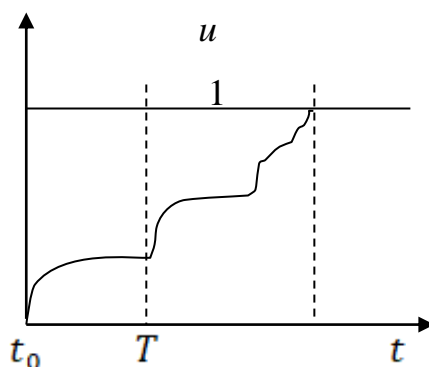
Оптимальна частка вкладання фінансових ресурсів на проміжку $[t_0, T]$ становить за формулою (3.14):

$$u^0(t) = \frac{2nc\sqrt{x_0}e^{\frac{1}{2}n(t_0-2T)}}{4np+ce^{n(t_0-T)}-c} e^{\frac{1}{2}nt}, \quad (3.14)$$

А втрати ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за даної стратегії на проміжку $[t_0, T]$ набувають вигляду за формулою (3.15):

$$L = -\frac{16cn^2\rho^2x_0e^{n(t_0-T)}}{(4np-c+ce^{n(t_0-T)})^2} + \frac{4\rho c\sqrt{x_0}e^{\frac{1}{2}n(t_0-2T)}}{4np-c+ce^{n(t_0-T)}} \left(e^{\frac{1}{2}nT} - e^{\frac{1}{2}nt_0} \right) \quad (3.15)$$

Часткова інвестиція фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» в розширення страхової діяльності наведена на рисунку 3.2.

Рис. 3.2. Часткова інвестиція фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» в розширення страхової діяльності

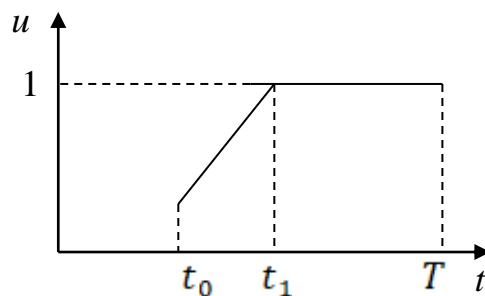
Ця стратегія реалізується, якщо задовольняється умова:

$$2nc\sqrt{x_0}e^{\frac{1}{2}n(t_0-T)} - ce^{n(t_0-T)} + c - 4np < 0. \quad (3.16)$$

Згідно з (3.12) синтезоване оптимальне управління фінансовими ресурсами $u = f(t, x(t))$ в такому випадку має вигляд за формулою (3.17):

$$u^0[x] = \frac{2nc\sqrt{x(t)}e^{n(t-T)}}{4np+ce^{n(t-T)}-c} \quad (3.17)$$

3) Третя стратегія базується на тому, що на початку планового періоду ПрАТ СК «Український страховий стандарт» інвестує частину своїх фінансових ресурсів в розширення страхової діяльності, а починаючи з деякого моменту t_1 повністю інвестує прибуток. Така стратегія характерна, якщо ПрАТ СК «Український страховий стандарт» в найближчий період планує розширення сфери надання страхових послуг (наприклад, впровадження нового виду страхування). Змішаний вклад фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» в розширення страхової діяльності наведено на рисунку 3.3.

Рис. 3.3. Змішаний вклад фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» в розширення страхової діяльності

Момент зміни інвестиційної стратегії (точка переключення t_1 ($t_0 \leq t_1 \leq T$)) обчислюється за формулою (3.18):

$$t_1 = \frac{2}{n} \times \ln \left| 1 + n\sqrt{x_0} e^{\frac{1}{2}n(t_0-T)} - \sqrt{\left(1 + n\sqrt{x_0} e^{\frac{1}{2}n(t_0-T)}\right)^2 - \left(e^{n(t_0-T)} + \frac{4n\rho}{c}\right)} \right| + T \quad (3.18)$$

Середній вклад фінансових ресурсів на проміжку $[t_0, T]$ має вигляд за формулою (3.19):

$$x(t) = \begin{cases} \frac{1}{4n^2} \left(\frac{1 - e^{n(t_0-t_1)}}{e^{\frac{1}{2}nt_1} - e^{\frac{1}{2}n(2t_0-t_1)}} \left(e^{\frac{1}{2}nt} - e^{\frac{1}{2}n(2t_0-t)} \right) + 2n\sqrt{x_0} e^{\frac{1}{2}n(t_0-t)} \right)^2, & t \in [t_0, t_1], \\ c(2n\sqrt{x_0} e^{\frac{1}{2}n(t_0-T)} - e^{n(t_0-T)} + 1) - 4n\rho < 0; \\ \frac{1}{4n^2} \left[2 + \left(2n\sqrt{x_0} - e^{\frac{1}{2}n(t_1-t_0)} - e^{\frac{1}{2}n(t_0-t_1)} \right) e^{\frac{1}{2}n(t_0-t)} \right]^2, & t \in [t_1, T], \\ c \left[1 + (n\sqrt{x_0} - 1) e^{\frac{1}{2}n(t_0-T)} \right] e^{\frac{1}{2}n(t_0-T)} - 2n\rho > 0, \end{cases} \quad (3.19)$$

А оптимальна частка інвестицій $u^0(t)$ задається формулою (3.20):

$$u^0(t) = \frac{e^{\frac{1}{2}nt}}{1 - \left(1 + n\sqrt{x_0} e^{\frac{1}{2}n(t_0-T)} - \sqrt{\left(1 + n\sqrt{x_0} e^{\frac{1}{2}n(t_0-T)} \right)^2 - \left(e^{n(t_0-T)} + \frac{4n\rho}{c} \right)} \right)^2 e^{\frac{3}{2}nT - nt_0}} \quad (3.20)$$

Втрати ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за даної стратегії на проміжку $[t_0, T]$ мають вигляд за формулою (3.21):

$$L = -\frac{c}{4n^2} \left[2 + \left(2n\sqrt{x_0} - e^{\frac{1}{2}n(t_1-t_0)} - e^{\frac{1}{2}n(t_0-t_1)} \right) \times e^{\frac{1}{2}n(t_0-T)} \right]^2 + \frac{2}{n} \rho \frac{1 - e^{\frac{1}{2}n(t_0-t_1)}}{1 - e^{n(t_1-t_0)}} + (T - t_1) \quad (3.21)$$

Згідно з формулою (3.20) синтезоване оптимальне управління фінансовими ресурсами $u = f(t, x(t))$ задається:

$$u^0[x] = \begin{cases} f(t, x(t)), & \text{якщо } f(t, x(t)) < 1; \\ 1, & \text{якщо } f(t, x(t)) \geq 1, \end{cases}$$

де $f(t, x(t))$ розраховується за формулою (3.22):

$$f(t, x(t)) = \frac{e^{\frac{1}{2}nt}}{1 - \left(1 + n\sqrt{x(t)}e^{\frac{1}{2}n(t-T)} - \sqrt{\left(1 + n\sqrt{x(t)}e^{\frac{1}{2}n(t-T)} \right)^2 - \left(e^{n(t-T)} + \frac{4n\rho}{c} \right)} \right)^3 e^{\frac{3}{2}nT - nt}} \quad (3.22)$$

Отже, модель, побудована на основі аналізу виробничої функції Кобба-Дугласа, дозволяє робити висновки про стратегічний розвиток ПрАТ СК «Український страховий стандарт». Модель враховує страхове відшкодування і дає змогу встановити моменти часу, в яких здійснюється зміна стратегії оптимального керування. Використання принципу максимуму дало можливість значно спростити процедуру одержання магістральної траєкторії розвитку і розширити результати дослідження для аналізу траєкторій розвитку окремих видів страхування.

3.2. Проект заходів оптимізації розміщення фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт»

Страхування необхідно розглядати і як складову частину інвестиційного процесу у зв'язку з накопиченням коштів, необхідних для виплати страхового відшкодування. Інвестиційна діяльність страховиків на мікрорівні є важливим фактором забезпечення ефективного функціонування страхової компанії. На фінансовий стан страховика суттєво впливають результати інвестиційної діяльності страхової компанії і часто можна стверджувати, що прибуток чи збитки за результатами фінансового року є наслідком та відображенням правильно вибраної інвестиційної політики. Частина доходу від інвестиційної діяльності може використовуватись страховою організацією для покриття негативного фінансового результату страхових операцій, що може бути наслідком як

підвищеної збитковості даного року, так і високої конкуренції на страховому ринку [8].

Для підвищення прибутку ПрАТ СК «Український страховий стандарт» дуже значним є удосконалення розміщення фінансових ресурсів. Одним з джерел приросту власних фінансових ресурсів виступає інвестиційний доход, що у надзвичайних обставинах може використовуватися для покриття страхових зобов'язань та є для страхової організації фондом самострахування. Саме через інвестування відбувається накопичення коштів для збільшення власних коштів без залучення зовнішніх інвестицій.

Прибуток від інвестиційної діяльності дозволяє страховику виплачувати дивіденди, що стимулюватиме його акціонерів, а також сприятиме залученню нових. Прибуток від інвестиційної діяльності належать до інших доходів страховика. Ризик втрати доходу відштовхує страховиків від проведення активної інвестиційної політики. Це підтверджує той факт, що в теперішній час на поточних та депозитних рахунках в банках розміщено біля 35% технічних резервів страхових компаній України, 45% передано в перестраховання [42].

Питання ефективного розміщення фінансових ресурсів є актуальним для страховиків. Перелік активів у яких можуть бути розміщені страхові резерви регламентується Положенням про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика [39].

Страхова організація, на відміну від виробничого або торгового страхової компанії, приймає гроші клієнта не для їх обміну на товар або послугу, а для того, щоб повернути їх в майбутньому цілком або в певній частині у формі страхових виплат. Інвестування ж є вкладенням коштів з достатньо великим ризиком, тому більшість страхових організацій розміщують страхові резерви в Україні переважно в банківських установах та в значно меншому розмірі в цінні папери та нерухомість. Однак, резерви страхових організацій можуть бути надійним джерелом інвестицій у перспективні галузі виробничої та невиробничої сфер.

Акції підприємств та банків є більш рентабельним вкладенням капіталу ніж

банківські депозити та державні цінні папери [35].

Слід зауважити, що диверсифікованість активів по категоріях досить розумна, однак обмеження, що накладаються на частки цих активів приводять до несприятливих наслідків: дозволена частка цінних паперів у фінансових ресурсах складає 40%, а фактична – усього ледве більш 8%.

Низьку інвестиційну привабливість мають і корпоративні облігації, що пов'язано з їх невисокою прибутковістю, низькою ліквідністю, а також слабко розвиненим вторинним ринком цінних паперів.

Державні цінні папери в Україні є найменш привабливим інвестиційним інструментом. Прибутковість держоблігацій нижча ніж банківських депозитів (ставка по гривневим депозитам складає 10-16% річних). В майбутньому цінні папери (і в першу чергу державні) можуть бути реальною альтернативою банкам, як об'єктам вкладень. Однак, відповідно до діючого законодавства страхові компанії не є інвестиційним інститутом і не мають права особистої участі в проведенні операцій з цінними паперами, а повинні використовувати фінансового посередника: банки, інвестиційні компанії, що також істотно збільшує ризик втрати вкладень внаслідок неплатоспроможності цих фінансових посередників.

Одне з рішень цієї проблеми могло б бути знайдене шляхом зняття обмежень на поєднання діяльності страхування і дилерської діяльності на ринку цінних паперів.

Недостатній розвиток фондового ринку, низька прибутковість та ліквідність не дозволяють страховим організаціям розміщувати фінансові ресурси з урахуванням прибутковості та ліквідності. Вкладення власних та залучених коштів у нерухомість, як один з інвестиційних напрямків, збільшує диверсифікованість портфеля і є особливо актуальним для компаній, що займаються довгостроковими видами страхування, бо може забезпечити інвестиційними об'єктами, що характеризуються безпечністю, прибутковістю та ліквідністю [30].

Обґрунтуємо модель, яка дозволяє спланувати прибуток від вкладення фінансових ресурсів для ПрАТ СК «Український страховий стандарт».

Оптимальну структуру інвестицій будемо шукати за допомогою методів лінійного програмування. Постановка задачі полягає у наступному: знайти таку структуру активів для вкладення фінансвих ресурсів, яка б не порушувала нормативних документів щодо розміру кожної категорії активів і при цьому давала б максимум доходу.

Передумови побудови моделі.

З усіх категорій дозволених активів для розміщення коштів страхових резервів для моделювання були відібрані наступні:

1. Грошові кошти в касі та на поточному рахунку;
2. Банківські вклади (депозити);
3. Нерухоме майно;
4. Акції, облігації, інші цінні папери;
5. Дебіторська заборгованість страхувальників;
6. Цінні папери, що емітуються державою;
7. Права вимоги до перестраховиків;
8. Інвестиції в економіку України за напрямами, визначеними Кабінетом

Міністрів України.

Згідно до Положенням про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика величина кожної категорії активів не повинна перевищувати наступних обсягів від загального розміру технічних резервів: грошові кошти на поточних рахунках – не більше 10%; банківські вклади (депозити) – не більше 70% загального розміру технічних резервів, при цьому в кожному банку не більше 20%; нерухоме майно – не більше 20%; акції та облігації – разом не більше 40% ; іпотечні сертифікати, визначені законодавством України, – не більше 15%; цінні папери, що емітуються державою – не більше 40%; права вимоги до перестраховиків – разом не більше 50%; інвестиції в економіку України за напрямами, визначеними Кабінетом Міністрів України – не більше 20%; банківські метали – на поточних та вкладних (депозитних) рахунках у банківських металах разом не більше 10 % [39].

При побудові моделі, акції, облігації, іпотечні сертифікати, цінні папери, що емітуються державою були об'єднані у категорію «цінні папери» з встановленням обмеження по обсягу у розмірі 32% від загального обсягу фінансових ресурсів.

Експертним шляхом, базуючись на інформації про діапазони прибутковості вказаних вище видів активів були встановлені коефіцієнти прибутковості: Так, для: грошові кошти на поточних рахунках – 3% річних; банківські вклади (депозити) – 15% річних; нерухоме майно – 8% річних; акції та облігації, іпотечні сертифікати, цінні папери, що емітуються державою – 12% річних; права вимоги до перестраховиків – 0,05% (гіпотетично); інвестиції в економіку України за напрямами, визначеними Кабінетом Міністрів України – 0,1% річних.

Вважаючи фіксованим обсяг страхових резервів страховика, у моделі введені наступні змінні:

x_j – доля активів j -го виду у загальному обсязі, ($j = \bar{1}, \bar{6}$)

Позначимо Z – відсоток доходу від загального обсягу інвестування, який буде отримано по всіх видах інвестицій. Тоді цільова функція, яка відображує критерій оптимальності – максимум доходу, набуває вигляду:

$$Z = 3x_1 + 15x_2 + 80x_3 + 14x_4 + 0,05x_5 + 0,1x_6 \quad (\max) \quad (3.23)$$

Обмеження відображають встановлені нормативно верхні межі по інвестиціям кожного виду:

$$\left\{ \begin{array}{ll} x_1 & \leq 0.1 \\ x_2 & \leq 0.7 \\ x_3 & \leq 0.2 \\ x_4 & \leq 0.32 \\ x_5 & \leq 0.5 \\ x_6 & \leq 0.2 \\ x_1 + x_2 + x_3 + x_4 + x_5 + x_6 & = 1 \end{array} \right. \quad (3.24)$$

Зрозуміло, що змінні у моделі повинні бути невід'ємними:

$$x_1 \geq 0, x_2 \geq 0, x_3 \geq 0, x_4 \geq 0, x_5 \geq 0, x_6 \geq 0. \quad (3.25)$$

Оскільки цільова функція та система основних обмежень є лінійними, то

отримуємо задачу лінійного програмування, яку можна розв'язати симплексним методом. Розв'язання здійснювалося на ЕОМ. Результати мають вигляд:

$$\begin{aligned} X_{\text{opt}} &= (0; 0,7; 0,2; 0,1; 0; 0); \\ Z_{\text{max}} &= 27,9 \end{aligned} \quad (3.26)$$

Згідно з оптимальним планом, для ПрАТ СК «Український страховий стандарт» пропонується така структура інвестицій:

- грошові кошти в касі та на поточному рахунку – 0 %;
- банківські вклади (депозити) – 70 %;
- акції, облігації, інші цінні папери – 20%;
- нерухоме майно – 10 %;
- права вимоги до перестраховиків – 0%;
- дебіторська заборгованість страхувальників – 0 %.

Загальний дохід складатиме $27,9 \times V$, де V – загальний обсяг інвестицій.

Застосовуючи дану модель, страхова компанія може обрати саме ті види активів для вкладення коштів страхових резервів, які забезпечать їй найбільший дохід. Для спрощення аналізу, зазначимо, що ПрАТ СК «Український страховий стандарт» прийняла рішення інвестувати всю суму своїх наявних резервів.

Слід зазначити, що Законом України «Про страхування» передбачено обов'язкове укладення договору перестраховання у випадку, якщо страхова сума за окремим об'єктом страхування перевищує 10 % суми сплаченого статутного капіталу та сформованих страхових резервів [22].

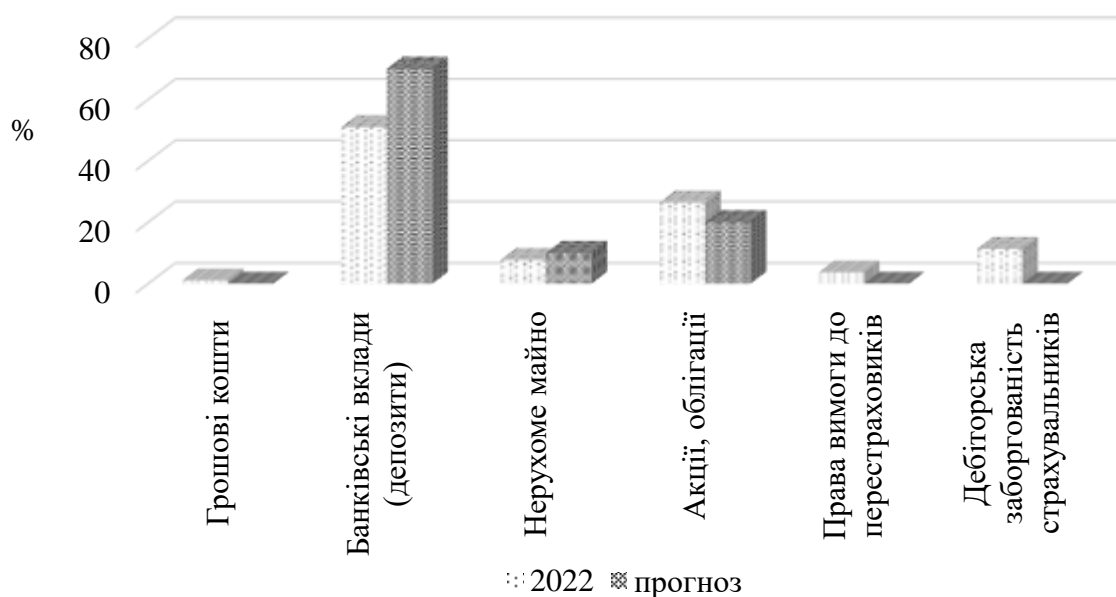
Як видно з реалізації моделі, частка коштів страхових резервів, що інвестовані у права вимоги до перестраховиків складає 0 тис. грн. Це пов'язано з тим, що перестраховання не дає доходу, а дозволяє у більш повному обсязі виконувати свої зобов'язання перед клієнтами, завдяки розподілу ризику з іншими страховиками. Але при цьому страховик втрачає потенційний інвестиційний дохід.

На основі збору та узагальнення інформації щодо організаційного забезпечення процесу управління фінансовими ресурсами було з'ясовано, що процесом розміщення фінансових ресурсів займаються виключно на рівні

головної компанії, філії позбавлені цього права, процесам прогнозування доходу від вкладення фінансових ресурсів не приділяється достатньої уваги. Це дозволило запропонувати введення підрозділів у структурі головних компаній, які будуть займатися питаннями розміщення та прогнозування прибутковості від вкладень у фінансові інструменти. Також пропонується доцільність передачі частки повноважень щодо управління фінансовими ресурсами на рівень філій та підрозділів (представництв).

Доведена необхідність прогнозування та запропонована економіко-математична модель прогнозування доходів страхових компаній від розміщення страхових резервів.

Отже, згідно запропонованої структури розміщення фінансових ресурсів унаочнимо динаміку зміни структури розміщення активів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за планом та наведемо на рисунку 3.4.

Рис. 3.4. Динаміка зміни активів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2022 році та за прогнозом

Зазначимо, що найбільші зміни у структурі активів, згідно запропонованої моделі планування розміщення фінансових ресурсів за статтями:

- грошові кошти в касі та на поточних рахунках – скорочення 239,3 тис. грн. або 100%;
- банківські вклади (депозити) – приріст на 43500,66 тис. грн. або на 37%;

- нерухоме майно – приріст на 28030,8 тис. грн. або майже у 1,6 рази;
- акції – скорочення на 37324,1 тис. грн. або на 62%;
- права вимоги до перестраховиків – скорочення на 8203 тис. грн. або 100%;
- дебіторська заборгованість страхувальників – скорочення на 25765 тис. грн. або 100 %.

Проаналізуємо тепер зміну прибутковості розміщення фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за запропонованою структурою та порівняємо із попередньою структурою (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Порівняльний аналіз річної прибутковості фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за даними 2022 року та за прогнозом

Категорія активів для представлення страхових резервів	% річної прибутковості активу	Сума річного прибутку за активом, тис. грн.		Відхилення прогнозу від 2022 року (+,-)
		2022	Прогноз	
Грошові кошти в касі та на поточних рахунках	3,00	7,2	0,00	-7,2
Банківські вклади (депозити)	15,00	17458,35	23983,4	6525,05
Нерухоме майно	8,00	1412,2	1825,4	413,2
Акції, облігації	12,00	7219,9	5476,2	-1743,7
Права вимоги до перестраховиків	0,05	4,1	0,00	-4,1
Дебіторська заборгованість страхувальників	0,00	0,00	0,00	0,00
Всього	X	26101,75	31285,0	5183,25

Внаслідок оптимізації структури розміщення фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» відбулися наступні зміни у річній прибутковості активів:

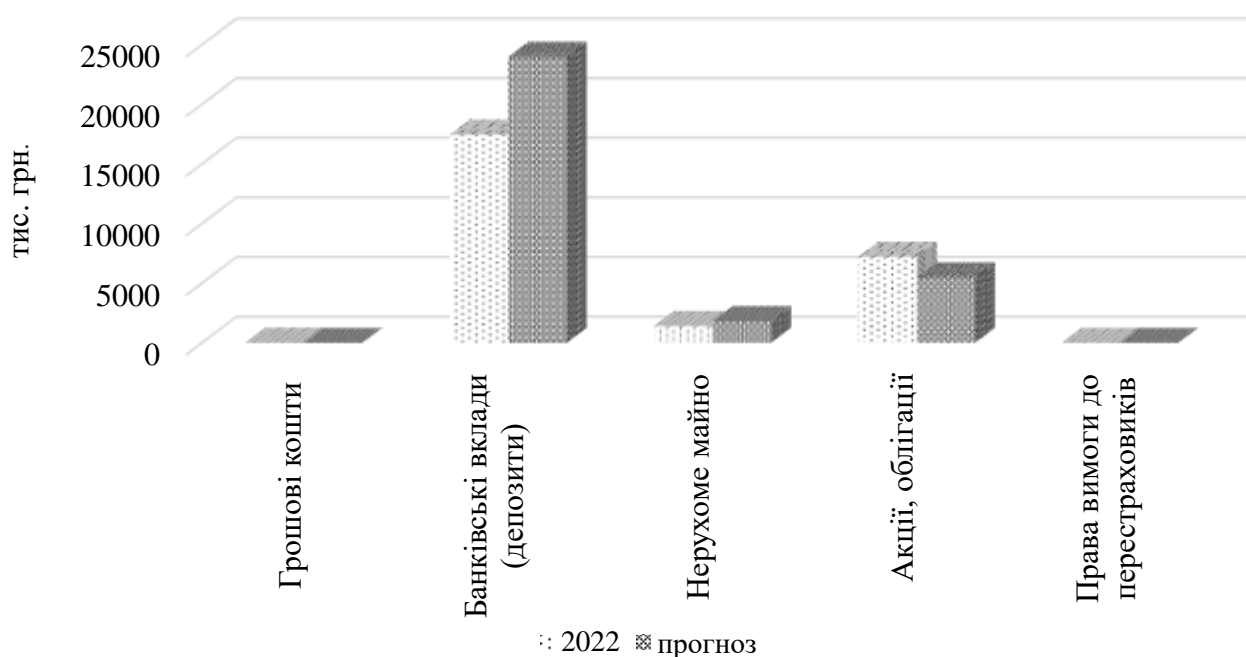
- грошові кошти в касі та на поточних рахунках – скорочення річного показнику прибутку за активом у сумі 7,2 тис. грн. (-100%);
- банківські вклади (депозити) – зростання річного показнику прибутку за активом у сумі 6525,05 тис. грн. або на 137,4%;
- нерухоме майно – зростання річного показнику прибутку за активом у сумі 413,2 тис. грн. або на 129,2%;

- акції – зменшення річного показнику прибутку за активом у сумі 1743,7 тис. грн.;

- права вимоги до перестраховиків – скорочення річного показнику прибутку за активом у сумі 4,1 тис. грн. (- 100%);

Загальний приріст річного прибутку становить 120 %.

Наведемо динаміку зміни річної прибутковості фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» на рисунку 3.5.

Рис. 3.5. Динаміка річної прибутковості фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2022 році та згідно прогнозу

Отже, внаслідок впровадження оптимізації планування структури розміщення фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» отримає додатково річний прибуток у розмірі 5183,25 тис. грн.

Внаслідок запропонованої оптимізації розміщення фінансових ресурсів відбулись наступні зміни показників рентабельності діяльності ПрАТ СК «Український страховий стандарт»: рентабельність продажу за прогнозом порівняно із 2022 роком зростає на 11,29%; рентабельність інвестиційної діяльності за прогнозом зростає порівняно із 2022 роком на 18,94%; рентабельність розміщення фінансових ресурсів за прогнозом зростає порівняно із 2022 роком зростає на 14,21%; прогнозна рентабельність активів зростає порівняно із 2022

роком на 8,01%; рентабельність капіталу за прогнозом збільшилась порівняно із 2022 роком на 10,97%.

Таким чином, для ефективного функціонування страховій компанії не достатньо лише мати на балансі фінансові ресурси. Вони мають бути правильно сформовані та використовуватись відповідно до виду діяльності, яким займається страхова компанія. Для того, щоб визначити найкраще співвідношення джерел залучення капіталу необхідно перш за все визначити на які цілі (довго - чи короткострокові) він використовуватиметься або до яких статей активу буде приєднуватись до того як принесе прибуток.

Щоб підвищити прибутковість коштів, компанії необхідно не тільки залучити, але ще і правильно розпорядитися фінансовими ресурсами. Оптимальне розміщення фінансових ресурсів дозволяє підвищити прибуток та мінімізувати втрати страховика тим самим покращує ефективність діяльності роботи ПрАТ СК «Український страховий стандарт» на фінансовому ринку.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження управління фінансовими ресурсами страхової компанії та напрями підвищення ефективності їх використання, можна сформулювати наступні висновки: страхова компанія являє собою універсальну структуру, створену для економічного захисту особистих та майнових інтересів фізичних та юридичних осіб. Для забезпечення надійності виконання своїх зобов'язань вона повинна ефективно формувати фінансові ресурси, будувати свою політику і концепцію розвитку, розробляти і пропонувати на ринку нові страхові продукти, проводити операції із тимчасово вільними коштами, розробляти внутрішні фінансові механізми, що сприятимуть підвищенню результативності роботи, та виступатимуть гарантами стійкого фінансового стану.

Встановлено, що фінансові ресурси страхової компанії – це сукупність тимчасово вільних коштів, що знаходяться в обігу страхової організації та використовуються для здійснення фінансової, інвестиційної та страхової діяльності.

Досліджено, що фінансові ресурси страхової компанії за джерелами, формами і методами формування, структурою й складом, приналежністю, характером управління і використанням мають особливості, обумовлені характером страхової діяльності. Фінансові ресурси є важливим інструментом для забезпечення поточної діяльності страхової компанії. Таким чином, сутність фінансових ресурсів слід розглядати з позицій мети й завдань створення та функціонування страхової компанії як фінансового інституту.

Фінансові ресурси страхової компанії є неоднорідними, економічний зміст та їх призначення визначають особливості інвестування. Джерелами фінансових ресурсів є власний, залучений та позиковий капітал.

Розглянувши елементи фінансових ресурсів страхової компанії з'ясовано основні особливості, що стосуються співвідношення між власним та залученим капіталом, кількісних та якісних характеристик деяких елементів власного та залученого капіталу, складу і структури позиченого капіталу, складу і структури

активів страховика, загалом.

Механізм управління фінансовими ресурсами страховика донедавна розглядався виключно з точки зору забезпечення виконання страховиком своїх зобов'язань перед страхувальниками, тобто лише з позицій достатності капіталу й тільки державою в особі регуляторних органів. Однак останнім часом страхова діяльність вважається досить привабливою для інвестування, що зумовлює інтерес до питань управління фінансовими ресурсами страховика з метою визначення їх вартості, структури, ціни залучення та порівняння з можливими альтернативним вкладанням. Згідно Закону України «Про страхування» кошти страховика повинні розміщуватись за наступними принципами: безпечності, прибутковості, ліквідності, диверсифікованості.

Визначено, що головним завданням управління фінансовими ресурсами є досягнення максимального фінансового благополуччя власників страхової компанії максимізацією ринкової вартості.

Проаналізувавши основні фінансово-економічні показники діяльності ПрАТ СК «Український страховий стандарт» можна зробити висновок, що на протязі 2020-2022 рр. спостерігається динаміка зменшення активу та пасиву балансу. Рівень страхових платежів та страхових виплат ПрАТ СК «Український страховий стандарт» має тенденцію до зниження. Зменшення темпів зростання страхових премій свідчить про несприятливу ситуацію на ринку страхових послуг, низьку зацікавленість страхувальників у страхових продуктах компанії і про загрозу фінансовій стабільності страховика. Проте, позитивним явищем є те, що темпи росту страхових платежів випереджають темпи росту страхових виплат. Також, за аналізований період відбувається зменшення всіх видів доходів ПрАТ СК «Український страховий стандарт», найбільший дохід компанія отримує від операційної діяльності, проте і несе найбільші витрати за даним видом діяльності.

Проаналізувавши динаміку формування власних фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» спостерігаємо, що у 2020 році власні фінансові ресурси складають 1665292 тис. грн. У 2021 році відносно 2020 року відбувається зменшення власних фінансових ресурсів на 57,21%. У 2022 році

власні фінансові ресурси ПрАТ СК «Український страховий стандарт» збільшується у порівнянні з 2021 роком на 28552 тис. грн. або 4,01% та складають 741054 тис. грн.

Найбільшу вагу у структурі власних фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2021-2022 роках займає зареєстрований капітал.

Проаналізувавши динаміку формування залучених фінансових ресурсів спостерігаємо, що у 2021 році в порівнянні з 2020 роком відбувається їх збільшення на 20560 тис. грн. або 7,83%, але у 2022 році в порівнянні з 2021 роком залучені фінансові ресурсів зменшуються на 8240 тис. грн. або 2,91% та складають 274934 тис. грн. Страхові резерви у 2021 році в порівнянні з 2020 роком збільшуються на 16307 тис. грн. або 6,26% та складають 276795 тис. грн., але у 2022 році в порівнянні з 2021 зменшуються на 21295 тис. грн. або 7,69% та складають 255500 тис. грн.

Найбільшу вагу у структурі залучених фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» займають страхові резерви, їх частка у 2020 році складає 99,19%, у 2021 році – 97,5%, у 2022 році - 92,93%. Частка відстрочених податкових зобов'язань у 2022 році досягає 3,45%, частка довгострокових забезпечень збільшується з 0,27% у 2020 році до 3,13% у 2022 році, цільове фінансування займає не значну частку у структурі залучених фінансових ресурсів на протязі 2020-2022 рр. від 0,53% до 0,49%.

Розміщення страхових резервів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» проводиться відповідно до правил розміщення страхових резервів для забезпечення фінансової стійкості і гарантій страхових виплат на принципах диверсифікації, повернення, прибутковості і ліквідності.

Більша частина коштів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» протягом 2020-2022 років розміщувалась на банківських вкладах (депозитах) 39,0%, 39,7%, 42,2% відповідно.

Проаналізувавши динаміку формування позикових фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» спостерігаємо, що у 2021 році в

порівнянні з 2020 роком відбувається їх збільшення на 47112 тис. грн. або 47,82%, але у 2022 році в порівнянні з 2021 роком позикові фінансові ресурсів зменшуються на 48482,0 тис. грн. або 33,29% та складають 97143 тис. грн. Також, необхідно зазначити, що у 2022 році відбувається погашення короткострокових кредитів банків.

Найбільшу вагу у структурі позикових фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» у 2021 році займають інші поточні зобов'язання – 55,86%, а у 2021-2022 роках поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю складає 60,1% та 68,42% відповідно.

За результатами аналізу показників фінансової стійкості та ліквідності встановлено, що ПрАТ СК «Український страховий стандарт» має можливість своєчасно в повному обсязі виконувати свої фінансові зобов'язання за рахунок достатньої суми ліквідних активів. Аналіз показників рентабельності ПрАТ СК «Український страховий стандарт» засвічує, що у 2022 році діяльність компанії, була прибутковою, так як всі показники рентабельності підвищились.

Загальна оцінка ефективності формування та використання фінансових ресурсів ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за тестами раннього попередження у 2021-2022 роках визначена, як загрозлива, фінансові показники знаходяться на рівні значно нижчому за середній і необхідно вжити заходи для їх поліпшення.

Розроблено стратегію управління фінансовими ресурсами ПрАТ СК «Український страховий стандарт» для підвищення ефективності їх використання. Запропоновано розглянути діяльність страховика з управління фінансовими ресурсами, як модель Рамсея, побудовану на основі аналізу виробничої функції Кобба-Дугласа, та надано три ефективних стратегії управління фінансовими ресурсами: 1) вкладення фінансових ресурсів у розширення страхової діяльності повністю; 2) інвестування в розширення деякого відсотку від фінансових ресурсів; 3) інвестування в розширення страхової діяльності на початку планового періоду частини своїх фінансових ресурсів, а починаючи з деякого моменту повне їх вкладення. Модель враховує страхове відшкодування і дає змогу встановити

моменти часу, в яких здійснюється зміна стратегії оптимального управління. Використання принципу максимуму для аналізу дало можливість значно спростити процедуру одержання магістральної траєкторії розвитку і розширити результати дослідження для аналізу траєкторії розвитку окремих видів страхування.

Для підвищення ефективності системи управління фінансовими ресурсами ПрАТ СК «Український страховий стандарт» обґрунтовано модель, яка дозволяє спланувати доходи від вкладення тимчасово вільних коштів. Внаслідок запропонованої оптимізації розміщення фінансових ресурсів, відбулись наступні зміни у категорія активів: грошові кошти в касі та на поточних рахунках – скорочення 239,3 тис. грн. або 100%; банківські вклади (депозити) – приріст на 43500,66 тис. грн. або на 37%; нерухоме майно – приріст на 28030,8 тис. грн. або майже у 1,6 рази; акції – скорочення на 37324,1 тис. грн. або на 62%; права вимоги до перестраховиків – скорочення на 8203 тис. грн. або 100%; дебіторська заборгованість страхувальників – скорочення на 25765 тис. грн. або 100 %.

За рахунок оптимізації структури розміщення фінансових ресурсів відбулися наступні зміни у річній прибутковості активів страховика: грошові кошти в касі та на поточних рахунках – скорочення річного показнику прибутку за активом у сумі 7,2 тис. грн. (-100%); банківські вклади (депозити) – зростання річного показнику прибутку за активом у сумі 6525,05 тис. грн. або на 137,4%; нерухоме майно – зростання річного показнику прибутку за активом у сумі 413,2 тис. грн. або на 129,2%; акції, облігації – зменшення річного показнику прибутку за активом у сумі 1743,7 тис. грн.; права вимоги до перестраховиків – скорочення річного показнику прибутку за активом у сумі 4,1 тис. грн. (- 100%). Загальний приріст річного прибутку становить 120 %.

Для забезпечення ефективної фінансово-господарської діяльності при формуванні інвестиційного портфеля ПрАТ СК «Український страховий стандарт» потрібно керуватися наступними міркуваннями: безпека вкладень (невразливість інвестицій від потрясінь на ринку інвестиційного капіталу); зростання вкладень, стабільність отримання прибутку; ліквідність вкладень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алескерова Ю. Управління капіталом страхових компаній. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 18. С. 300- 306.
2. *Базилевич В.Д.* Страхування: підручник. Київ: Знання, 2008. 1019 с.
3. *Баранов А. Л.* Фінанси страхових організацій. Практикум : навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2012. 215 с.
4. *Бердар М. М.* Управління процесом формування і використання фінансових ресурсів підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. №5. С.133-138.
5. *Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М.* Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2012. 592 с.
6. *Блащак Б.* Фінансовий потенціал у структурі потенціалу підприємства. *Вчені записки ТНУ ім. В. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2019. Т. 30 (69), № 3. С. 74–78.
7. *Бойко А. О.* Теоретичні основи та практичний досвід забезпечення фінансової стійкості страхової компанії. *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»*. 2018. № 7(25). С.1-14.
8. *Василенко А. А.* Інвестиційна стратегія страхових компаній: навч. посіб. Київ: КНТЕУ, 2006. 186 с.
9. *Вожжов А.П.* Капітал комерційних банків як складова ресурсів банківської системи. *Банківська справа*. 2013. № 4. С. 83- 96.
10. *Внукова Н. М.* Методичні підходи до оцінки фінансової надійності страховиків. *Вісник Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка*. 2009. № 113-114. С. 4-7.
11. *Гавриляк Т.* Фінансовий потенціал інвестиційної діяльності страховиків в економіці України. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Львів, 2017. С. 20.
12. *Гаманкова О. О.* Фінанси страхових організацій: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2012. 328 с.

13. Гаманкова О.О. Фінансова стійкість та платоспроможність страхової організації. *Вісник Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка*. 2012. № 94-95. С. 18-23.

14. Галасюк О. Теоретичні засади та структура формування фінансових ресурсів страхової компанії. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"*. 2009. №11. С. 219-224.

15. Гензера О.О. Сучасні тенденції розвитку страхового ринку в Україні. Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: збірник наукових праць молодих вчених та студентів. Хмельницький: ХНУ, 2016. С. 23-27.

16. Говорушко Т. А. Страхові послуги: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 376 с.

17. Говорушко Т.А. Управління фінансовою діяльністю страхової компанії з метою забезпечення її ефективного розвитку: монографія. Київ: «Центр учбової літератури», 2012. 168 с.

18. Дегтяр А. О., Соболев Р. Г. Напрями розвитку та ефективного регулювання страхового ринку України. Публічне управління: теорія та практика. 2011. № 1. С 98-102.

19. Димніч О. В. Концептуальні підходи до класифікації фінансових ризиків страхової організації. *Фінанси України*. 2017. № 2. С. 43-52.

20. Долгошея Н. О. Страхування в запитаннях і відповідях: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 318 с.

21. Добош Н. М. Оцінка фінансової стійкості страховика. *Формування ринкової економіки в Україні*. №9. 2013. С 207-212.

22. Закон України «Про страхування» від 07 березня 1996 р. № 86/96
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/85/96-вр>

23. Кнейслер О. В. Методологія класифікації фінансових потоків страхових компаній. Економічний аналіз. 2015. Т. 20. С. 157-163.

24. Кнейслер О. В. Формування системи управління фінансовими потоками страхових компаній. *Схід*. 2015. № 5. С. 55-59.

25. Корнійчук Г. Економічний зміст фінансового потенціалу підприємства. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер.: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. Вип.7 (2). с. 26-29.

26. Кравчук Г. В. Оптимізація внутрішніх резервів страхової компанії для оцінки рівня її конкурентоспроможності. *Фінанси України*. 2019. №7. С. 42-46.

27. Кривошлик Т. Д. Фінансові ресурси у формуванні фінансового потенціалу страхової компанії. *Наукові інновації та передові технології*. 2022. №10 (12) С. 235-250.

28. Кузьмінський В. О. Теоретичні основи інтеграції капіталів. *Фінанси України*. 2009. № 2. С. 124-132.

29. Кузнєцова Л. О. Теоретико-методологічні проблеми взаємодії страхових і банківських установ в Україні. *Світ фінансів*. 2015. № 2. С. 21-28.

30. Майданченко І. В. Інвестиційна діяльність страхових компаній - шлях до економічного зростання. *Науково-технічна інформація*. 2016. №3. С. 41-44.

31. Мурашко О. В. Контролінг фінансового результату в страхових компаніях. *Вісник ОНУ імені І.І Мечникова*. 2013. №18. С.53 – 55.

32. Нагайчук Н. Г. Управління капіталом страхової компанії. *Фінанси України*. 2014. № 11. С.106-116.

33. Нагайчук Н. Г. Фінанси страхових компаній: навч. посіб. для студентів вищ. навч. заклад. Київ: УБС НБУ, 2010. 527 с.

34. Ненно І. Вичерпність фінансового потенціалу страховика в умовах євроінтеграції. Національний університет «Львівська політехніка» 2009. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/10236/1/89.pdf>

35. Опарін В. Фінансові ресурси: проблеми визначення та розміщення. *Вісник Національного банку України*. 2021. №5. С 26-31.

36. Пересада А., Коваленко Ю. Фінансові інвестиції: Підручник. Київ: КНЕУ, 2006. 728 с.

37. Плиса В. Й. Управління фінансовою стійкістю страховика. *Фінанси*

України. 2011. № 9. С.136-142.

38. *Приходько В. С.* Принципи управління активами страхових організацій. *Фінансовий ринок України*. 2014. № 3. С. 15-20.

39. Положення про обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика: розпорядження Нацкомфінпослуг України від 07.06.2018 № 850 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-18>

40. *Ромащенко О. І.* Тенденції динаміки концентрації і централізації капіталу на страховому ринку України. *Ринок цінних паперів України*. 2018. № 11-12. С. 67-72.

41. *Самошкіна І. Д.* Особливості формування резервів страхових компаній. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2021. №5. С. 786-789.

42. *Світлична О., Сташкевич Н.* Управління фінансами страхових організацій: навч. пос. Одеса: Атлант, 2015. 258 с.

43. *Соловей Н. В.* Управління фінансовими ресурсами страховика. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. № 12. С. 24-27.

44. *Супрун Н. В.* Управління капіталом страхових компаній. *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2012. № 250. С.59-68.

45. *Сурмин Ю. П.* Теорія систем и системний аналіз: навч. посіб. Київ: МАУП, 2009. 368 с.

46. *Сушко Р. В., Ретинський А. А.* Оцінка результатів діяльності страхових компаній. *Фінанси України*. 2015. № 6. С.127-132.

47. *Ткаченко Н. В.* Фінансова стійкість страхових компаній: теоретичні підходи. *Фінанси України*. 2011. № 6 (163). С.104-121.

48. *Ткаченко Н. В.* Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній: теорія, методологія та практика: монографія. Черкаси: «Черкаський ЦНТЕІ», 2009. 570 с.

49. Управління фінансами суб'єктів господарювання: практикум: навчальний посібник /А. П. Вожжов, С. В. Сорокіна, І. В. Колесова, [та ін.]. Київ: Знання, 2014. 324 с.

50. *Хавтур О. І.* Оптимізація структури страхового портфеля: управління ризиками і доходністю. *Світ фінансів*. №1(10). 2020. С.142-152.

51. *Хміль Л. М.* Удосконалення організації оперативного управління активами, зобов'язаннями та капіталом страхової компанії. *Регіональна економіка*. 2019. № 1. С.215-223.

52. *Хотомлянський О. Л.* Теоретичні основи управління фінансовими ресурсами страхової компанії. *Актуальні проблеми економіки*. 2020. № 2. С.145-152.

53. *Шевчук О. В., Фастунова В. О.* Управління фінансовими ресурсами страхових компаній. *Економічний вісник Донбасу*. 2015. № 2 (20). С.116-126.

54. *Шевчук О.* Оцінка фінансового стану та ефективності діяльності страхових компаній України. *Регіональна економіка*. 2016. № 11. С. 137-142.

55. *Шірінян Л. В.* Фінанси страхових організацій: конспект лекцій для студентів. Київ: НУХТ, 2014. 108 с.

56. *Шірінян Л.В., Глуценко А.С.* Комплексна оцінка факторів фінансової стійкості страхових компаній. *Економіка України*. 2015. №9. С. 31-38.

57. *Юр'єва Т. Г., Степанова А. В.* Забезпечення ефективності діяльності страхових компаній в Україні. *Фінансовий ринок України*. 2012. №7. С. 41-54.

58. David Bland. Insurance: Principles and Practice. 1993. P. 416.

59. International Financial Reporting Standards (2012). [online] Available at: <https://www.ifrs.org/>, [Accessed 13 June 2022].

60. Official journal of the European Union (2009). Directive 2009/138/EC (Solvency II).

ДОДАТКИ

Додаток А

Динаміка страхових премій в ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за 2020 -2022 рр., тис. грн.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+,-)		Темп приросту, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
ДСАГО	2481,0	2038,2	1195,0	-442,8	-843,2	-17,85	-41,37
Зелена картка	32754,8	31284,9	29815,0	-1469,9	-1469,9	-4,49	-4,70
КАСКО	75588,6	55908,0	20304,0	-19680,6	-35604,0	-26,04	-63,68
ДМС	17592,3	10564,2	3536,0	-7028,2	-7028,2	-39,95	-66,53
Морське страхування	2773,0	1850,0	0,0	-923,0	-1850,0	-33,29	-100,00
ОСАГО	302127,8	267110,9	232094,0	-35016,9	-35016,9	-11,59	-13,11
Обов'язкове авіастрахування	2557,6	1395,3	233,0	-1162,3	-1162,3	-45,44	-83,30
Відповідальність судновласника	179,1	216,1	253,0	37,0	37,0	20,63	17,10
Страхування вантажів та багажу	2074,0	2037,0	0,0	-37,0	-2037,0	-1,78	-100,00
Страхування здоров'я на випадок захворювання	147,5	143,3	139,0	-4,3	-4,3	-2,88	-2,97
Страхування майна	13929,5	12013,8	10098,0	-1915,8	-1915,8	-13,75	-15,95
Страхування від нещасного випадку	12006,0	10120,5	8235,0	-1885,5	-1885,5	-15,70	-18,63
Страхування від вогневих ризиків	80316,8	71898,9	63481,0	-8417,9	-8417,9	-10,48	-11,71
Страхування туристів	4354,2	4515,1	4676,0	160,9	160,9	3,70	3,56
Всього:	548882,2	471096,0	374059,0	-77786,2	-97037,0	-14,17	-20,60

Додаток В

**Динаміка виплат страхового відшкодування в ПрАТ СК «Український страховий стандарт»
за 2020 -2022 рр., тис. грн.**

Показники	Роки						Абсолютне відхилення (+,-)		Темп приросту, %	
	2020	Рівень виплат, %	2021	Рівень виплат, %	2022	Рівень виплат, %	2021/2020	2022/2021	2020/2021	2022/2021
ДСАГО	792,6	31,95	1308,0	64,17	310,0	25,90	515,4	-998,0	65,03	0,24
Зелена картка	6531,9	19,94	11156,0	35,66	15780,0	52,90	4624,1	4624,1	70,79	1,41
КАСКО	64547,8	85,39	79523,1	142,24	14499,0	71,40	14975,3	-65024,1	23,20	0,18
ДМС	18391,1	104,54	20931,2	198,13	3470,0	98,10	2540,1	-17461,2	13,81	0,17
Морське страхування	2831,9	102,12	3507,0	189,57	0,0	0,00	675,1	-3507,0	23,84	0,00
ОСАГО	89321,7	29,56	78610,4	29,43	67899,0	29,30	-10711,4	-10711,4	-11,99	0,86
Обов'язкове авіастрахування	0	0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,0	x	x
Відповідальність судновласника	0	0	0,0	0,00	0,0	0,00	0,0	0,0	x	x
Страхування вантажів та багажу	54,5	2,36	27,3	1,34	0,0	0,00	-27,3	-27,3	-50,00	0,00
Страхування здоров'я на випадок захворювання	303,2	205,56	370,0	258,29	37,0	26,50	66,8	-333,0	22,03	0,10
Страхування майна	3575,8	25,67	3967,1	33,02	2960,0	29,30	391,3	-1007,1	10,94	0,75
Страхування від нещасного випадку	4068,6	33,89	5418,0	53,53	2767,0	33,60	1349,4	-2651,0	33,17	0,51
Страхування від вогневих ризиків	23860,7	29,71	24956,0	34,71	8052,0	12,70	1095,3	-16904,0	4,59	0,32
Страхування туристів	1714,7	39,38	3636,0	80,53	1537,0	32,90	1921,3	-2099,0	112,05	0,42
Всього:	215994,5	x	233410,0	x	117311,0	x	17415,5	-116099,0	8,06	0,50

Додаток Е

Аналітичний баланс ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за 2020-2022 рр., тис. грн.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+,-)		Темп приросту, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
1	2	3	4	5	6	7	8
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи	15666	12828	6665	-2838	-6163	-18,12	-48,04
первісна вартість	41545	39275	33160	-2270	-6115	-5,46	-15,57
накопичена амортизація	25879	26447	26495	568	48	2,19	0,18
Незавершені капітальні інвестиції	2049	253	371	-1796	118	-87,65	46,64
Основні засоби	242461	228555	218365	-13906	-10190	-5,74	-4,46
первісна вартість	609274	597860	591148	-11414	-6712	-1,87	-1,12
знос	366813	369305	372783	2492	3478	0,68	0,94
Інвестиційна нерухомість	43746	43580	43580	-166	0	-0,38	0,00
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	43746	43580	43580	-166	0	-0,38	0,00
Знос інвестиційної нерухомості	0	0	0	0	0	X	x
Довгострокові біологічні активи	0	0	0	0	0	x	x
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	0	0	0	0	0	x	x
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	0	0	0	0	0	x	x
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	144674	143554	141216	-1120	-2338	-0,77	-1,63
інші фінансові інвестиції	122267	127917	113627	5650	-14290	4,62	-11,17

Продовження додатку Е

1	2	3	4	5	6	7	8
Довгострокова дебіторська заборгованість	5929	5328	5513	-601	185	-10,14	3,47
Відстрочені податкові активи	0	0	2571	0	2571	x	x
Гудвіл	0	0	0	0	0	x	x
Відстрочені аквізаційні витрати	196247	23694	20343	-172553	-3351	-87,93	-14,14
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	37586	57382	56020	19796	-1362	52,67	-2,37
Інші необоротні активи	5	5	5	0	0	0,00	0,00
Усього за розділом І	810630	643096	608276	-167534	-34820	-20,67	-5,41
II. Оборотні активи	0	0	0	0	0	x	x
Запаси	5739	4879	2551	-860	-2328	-14,99	-47,71
Виробничі запаси	5739	4879	2551	-860	-2328	-14,99	-47,71
Незавершене виробництво	0	0	0	0	0	x	x
Готова продукція	0	0	0	0	0	x	x
Товари	0	0	0	0	0	x	x
Поточні біологічні активи	0	0	0	0	0	x	x
Депозити перестраховання	0	0	0	0	0	x	x
Векселі одержані	0	0	0	0	0	x	x
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	32515	27209	9452	-5306	-17757	-16,32	-65,26
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	51375	2820	775	-48555	-2045	-94,51	-72,52
з бюджетом	659	3288	39	2629	-3249	398,94	-98,81
у тому числі з податку на прибуток	263	3089	2	2826	-3087	1074,52	-99,94
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	4572	3793	2598	-779	-1195	-17,04	-31,51
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	0	0	0	0	0	x	x
Інша поточна дебіторська заборгованість	124356	10027	4987	-114329	-5040	-91,94	-50,26

Продовження додатку Е

1	2	3	4	5	6	7	8
Поточні фінансові інвестиції	0	0	0	0	0	x	x
Гроші та їх еквіваленти	134233	81588	105488	-52645	23900	-39,22	29,29
Готівка	2	1	1	-1	0	-50,00	0,00
Рахунки в банках	134231	81588	105488	-52643	23900	-39,22	29,29
Витрати майбутніх періодів	2887	94	100	-2793	6	-96,74	6,38
Частка перестраховика у страхових резервах	26250	8154	8203	-18096	49	-68,94	0,60
у тому числі в : резервах довгострокових зобов'язань	0	0	0	0	0	x	x
резервах збитків або резервах належних виплат	13985	3055	3836	-10930	781	-78,16	25,56
резервах незароблених премій	12265	5099	4367	-7166	-732	-58,43	-14,36
інших страхових резервах	0	0	0	0	0	x	x
Інші оборотні активи	423	102	134	-321	32	-75,89	31,37
Усього за розділом II	383009	141954	134328	-241055	-7626	-62,94	-5,37
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	134	0	0	-134	0	-100,00	x
Баланс	1193773	785050	742604	-408723	-42446	-34,24	-5,41
I. Власний капітал							
Зареєстрований капітал	775125	775125	775125	0	0	0,00	0,00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	227879	226520	217003	-1359	-9517	-0,60	-4,20
Капітал у дооцінках	528	528	45	0	-483	0,00	-91,48
Додатковий капітал	0	0	0	0	0	x	x
Емісійний дохід	0	0	0	0	0	x	x
Накопичені курсові різниці	0	0	0	0	0	x	x
Резервний капітал	-188439	-668635	-666329	-480196	2306	254,83	-0,34
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	0	0	0	0	0	x	x

Продовження додатку Е

1	2	3	4	5	6	7	8
Неоплачений капітал	0	0	0	0	0	x	x
Вилучений капітал	17553	22713	44683	5160	21970	29,40	96,73
Інші резерви	832646	356251	370527	-476395	14276	-57,21	4,01
Усього за розділом I	1665292	712502	741054	-952790	28552	-57,21	4,01
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0	0	x	x
Відстрочені податкові зобов'язання	0	0	9482	0	9482	x	x
Пенсійні зобов'язання	0	0	0	0	0	x	x
Довгострокові кредити банків	0	0	0	0	0	x	x
Інші довгострокові зобов'язання	0	0	0	0	0	x	x
Довгострокові забезпечення	722	5032	8599	4310	3567	596,95	70,89
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	722	5032	8599	4310	3567	596,95	70,89
Цільове фінансування	1404	1347	1353	-57	6	-4,06	0,45
Благодійна допомога	0	0	0	0	0	x	x
Страхові резерви	260488	276795	255500	16307	-21295	6,26	-7,69
у тому числі в : резервах довгострокових зобов'язань	356	353	353	-3	0	-0,84	0,00
резервах збитків або резервах належних виплат	89877	122698	119027	32821	-3671	36,52	-2,99
резервах незароблених премій	170255	153744	136120	-16511	-17624	-9,70	-11,46
інші страхові резерви	0	0	0	0	0	x	x
Інвестиційні контракти	0	0	0	0	0	x	x
Призовий фонд	0	0	0	0	0	x	x
Резерв на виплату джек - поту	0	0	0	0	0	x	x
Усього за розділом II	262614	283174	274934	20560	-8240	7,83	-2,91
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	0	0	0	0	0	x	x
Короткострокові кредити банків	15808	15000	0	-808	-15000	-5,11	-100,00

Продовження додатку Е

1	2	3	4	5	6	7	8
Векселі видані	0	0	0	0	0	x	x
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	0	0	0	0	0	x	x
товари, роботи, послуги	1289	3290	1679	2001	-1611	155,24	-48,97
розрахунками з бюджетом	980	587	311	-393	-276	-40,10	-47,02
у тому числі з податку на прибуток	0	0	0	0	0	x	x
розрахунками зі страхування	2383	2089	632	-294	-1457	-12,34	-69,75
розрахунками з оплати праці	5515	6380	2263	865	-4117	15,68	-64,53
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	4908	7399	6436	2491	-963	50,75	-13,02
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	0	0	0	0	0	x	x
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	0	0	0	0	0	x	x
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	12582	87515	66461	74933	-21054	595,56	-24,06
Поточні забезпечення	0	0	0	0	0	x	x
Доходи майбутніх періодів	19	21	22	2	1	10,53	4,76
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	0	0	0	0	0	x	x
Інші поточні зобов'язання	55029	23344	19339	-31685	-4005	-57,58	-17,16
Усього за розділом III	98513	145625	97143	47112	-48482	47,82	-33,29
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	0	0	0	0	0	x	x
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	0	0	0	0	0	x	x
Баланс	1193773	785050	742604	-408723	-42446	-34,24	-5,41

Структура балансу ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за 2020-2022 рр., %

Показники	Роки			Темп росту		Темп приросту	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
1	2	3	4	5	6	7	8
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи	1,31	1,63	0,90	124,52	54,93	24,52	-45,07
первісна вартість	3,48	5,00	4,47	143,75	89,26	43,75	-10,74
накопичена амортизація	2,17	3,37	3,57	155,40	105,91	55,40	5,91
Незавершені капітальні інвестиції	0,17	0,03	0,05	18,78	155,02	-81,22	55,02
Основні засоби	20,31	29,11	29,41	143,34	101,00	43,34	1,00
первісна вартість	51,04	76,16	79,60	149,21	104,53	49,21	4,53
знос	30,73	47,04	50,20	153,10	106,71	53,10	6,71
Інвестиційна нерухомість	3,66	5,55	5,87	151,49	105,72	51,49	5,72
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	3,66	5,55	5,87	151,49	105,72	51,49	5,72
Знос інвестиційної нерухомості	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Довгострокові біологічні активи	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Довгострокові фінансові інвестиції, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	12,12	18,29	19,02	150,89	103,99	50,89	3,99
інші фінансові інвестиції	10,24	16,29	15,30	159,09	93,91	59,09	-6,09

Продовження додатку Ж

1	2	3	4	5	6	7	8
Довгострокова дебіторська заборгованість	0,50	0,68	0,74	136,65	109,39	36,65	9,39
Відстрочені податкові активи	0,00	0,00	0,35	x	x	x	x
Гудвіл	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Відстрочені аквізаційні витрати	16,44	3,02	2,74	18,36	90,76	-81,64	-9,24
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	3,15	7,31	7,54	232,15	103,21	132,15	3,21
Інші необоротні активи	0,00	0,00	0,00	152,06	105,72	52,06	5,72
Усього за розділом I	67,90	81,92	81,91	120,64	99,99	20,64	-0,01
II. Оборотні активи	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Запаси	0,48	0,62	0,34	129,28	55,27	29,28	-44,73
Виробничі запаси	0,48	0,62	0,34	129,28	55,27	29,28	-44,73
Незавершене виробництво	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Готова продукція	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Товари	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Поточні біологічні активи	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Депозити перестраховання	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Векселі одержані	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	2,72	3,47	1,27	127,25	36,72	27,25	-63,28
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами	4,30	0,36	0,10	8,35	29,05	-91,65	-70,95
з бюджетом	0,06	0,42	0,01	758,70	1,25	658,70	-98,75
у тому числі з податку на прибуток	0,02	0,39	0,00	1786,02	0,07	1686,02	-99,93
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	0,38	0,48	0,35	126,15	72,41	26,15	-27,59

Продовження додатку Ж

1	2	3	4	5	6	7	8
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Інша поточна дебіторська заборгованість	10,42	1,28	0,67	12,26	52,58	-87,74	-47,42
Поточні фінансові інвестиції	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Гроші та їх еквіваленти	11,24	10,39	14,21	92,43	136,68	-7,57	36,68
Готівка	0,00	0,00	0,00	76,03	105,72	-23,97	5,72
Рахунки в банках	11,24	10,39	14,21	92,43	136,68	-7,57	36,68
Витрати майбутніх періодів	0,24	0,01	0,01	4,95	112,46	-95,05	12,46
Частка перестраховика у страхових резервах	2,20	1,04	1,10	47,24	106,35	-52,76	6,35
у тому числі в : резервах довгострокових зобов'язань	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
резервах збитків або резервах належних виплат	1,17	0,39	0,52	33,22	132,74	-66,78	32,74
резервах незароблених премій	1,03	0,65	0,59	63,22	90,54	-36,78	-9,46
інших страхових резервах	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Інші оборотні активи	0,04	0,01	0,02	36,67	138,88	-63,33	38,88
Усього за розділом II	32,08	18,08	18,09	56,36	100,04	-43,64	0,04
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0,01	0,00	0,00	0,00	x	x	x
Баланс	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00
I. Власний капітал							
Зареєстрований капітал	64,93	98,74	104,38	152,06	105,72	52,06	5,72
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	19,09	28,85	29,22	151,16	101,27	51,16	1,27
Капітал у дооцінках	0,04	0,07	0,01	152,06	9,01	52,06	-90,99
Додатковий капітал	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Емісійний дохід	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x

Продовження додатку Ж

1	2	3	4	5	6	7	8
Накопичені курсові різниці	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Резервний капітал	-15,79	-85,17	-89,73	539,56	105,35	439,56	5,35
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Неоплачений капітал	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Вилучений капітал	1,47	2,89	6,02	196,76	207,97	96,76	107,97
Інші резерви	69,75	45,38	49,90	65,06	109,95	-34,94	9,95
Усього за розділом 1	139,50	90,76	99,79	65,06	109,95	-34,94	9,95
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Відстрочені податкові зобов'язання	0,00	0,00	1,28	x	x	x	x
Пенсійні зобов'язання	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Довгострокові кредити банків	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Інші довгострокові зобов'язання	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Довгострокові забезпечення	0,06	0,64	1,16	1059,81	180,65	959,81	80,65
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	0,06	0,64	1,16	1059,81	180,65	959,81	80,65
Цільове фінансування	0,12	0,17	0,18	145,89	106,19	45,89	6,19
Благодійна допомога	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Страхові резерви	21,82	35,26	34,41	161,58	97,58	61,58	-2,42
у тому числі в : резервах довгострокових зобов'язань	0,03	0,04	0,05	150,78	105,72	50,78	5,72
резервах збитків або резервах належних виплат	7,53	15,63	16,03	207,59	102,55	107,59	2,55
резервах незароблених премій	14,26	19,58	18,33	137,32	93,60	37,32	-6,40
інші страхові резерви	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Інвестиційні контракти	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x

Продовження додатку Ж

1	2	3	4	5	6	7	8
Призовий фонд	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Резерв на виплату джек-поту	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Усього за розділом II	22,00	36,07	37,02	163,97	102,64	63,97	2,64
II. Поточні зобов'язання і забезпечення	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Короткострокові кредити банків	1,32	1,91	0,00	144,29	0,00	44,29	-100,00
Векселі видані	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
товари, роботи, послуги	0,11	0,42	0,23	388,12	53,95	288,12	-46,05
розрахунками з бюджетом	0,08	0,07	0,04	91,08	56,01	-8,92	-43,99
у тому числі з податку на прибуток	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
розрахунками зі страхування	0,20	0,27	0,09	133,30	31,98	33,30	-68,02
розрахунками з оплати праці	0,46	0,81	0,30	175,91	37,50	75,91	-62,50
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	0,41	0,94	0,87	229,24	91,96	129,24	-8,04
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1,05	11,15	8,95	1057,69	80,28	957,69	-19,72
Поточні забезпечення	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Доходи майбутніх періодів	0,00	0,00	0,00	168,07	110,75	68,07	10,75
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	0,00	0,00	0,00	x	x	x	x
Інші поточні зобов'язання	4,61	2,97	2,60	64,51	87,58	-35,49	-12,42

Динаміка доходів ПРАТ СК «Український страховий стандарт» за 2020 -2022 рр., тис. грн.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+,-)		Темп приросту, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	544225,0	468509,6	400259,2	-75715,4	-68250,4	-13,91	-14,57
Інший операційний дохід, в т.ч.:	25615,5	16332,0	56219,2	-9283,5	39887,2	-36,24	244,23
дохід від реалізації іноземної валюти	241,9	564,8	545,7	322,9	-19,1	133,48	-3,38
дохід від реалізації необоротних активів	309,1	128,9	149,1	-180,2	20,2	-58,30	15,67
дохід від реалізації інших оборотних активів	196,1	663,5	284,3	467,4	-379,2	238,35	-57,15
дохід від операційної оренди активів	4564,9	4560,9	4490,6	-4,0	-70,3	-0,09	-1,54
дохід від операційних курсових різниць	788,5	588,0	42884,7	-200,5	42296,7	-25,43	7193,32
відшкодування раніше списаних активів	8895,5	7217,9	3907,8	-1677,6	-3310,1	-18,86	-45,86
дохід від списання кредиторської заборгованості	480,0	1045,8	1367,2	565,8	321,4	117,88	30,73
повернення платежів по перестрахованню	104,6	17,0	0,0	-87,6	-17,0	-83,75	-100,00
комісійна винагорода з перестраховання	1415,5	524,2	588,5	-891,3	64,3	-62,97	12,27
дохід від безоплатно одержаних оборотних активів	723,7	308,5	408,6	-415,2	100,1	-57,37	32,45
інші доходи від операційної діяльності	1150,1	712,5	1592,7	-437,6	880,2	-38,05	123,54
Фінансовий дохід	21083,4	18326,0	16756,2	-2757,4	-1569,8	-13,08	-8,57
відсотки по депозитах	12723,5	13442,1	15173,8	718,6	1731,7	5,65	12,88

Продовження додатку 3

1	2	3	4	5	6	7	8
відсотки по залишках на розрахункових рахунках	38,0	61,5	199,5	23,5	138,0	61,84	224,39
доходи за борговими цінними паперами	8321,9	4822,4	1379,8	-3499,5	-3442,6	-42,05	-71,39
інші фінансові доходи	0,0	0,0	3,1	0,0	3,1	-	-
Інший дохід	71270,1	31553,0	110001,0	-39717,1	78448,0	-55,73	248,62
дохід від реалізації фінансових інвестицій	70042,0	24697,0	48583,6	-45345,0	23886,6	-64,74	96,72
дохід від реалізації металобрухту	14,1	11,7	5,8	-2,4	-5,9	-17,02	-50,43
дохід від переоцінки цінних паперів	1046,6	6287,1	61367,7	5240,5	55080,6	500,72	876,09
дохід від безоплатно отриманих активів	0,0	468,0	0,0	468,0	-468,0	-	-100,00
інші доходи	167,4	89,2	43,9	-78,2	-45,3	-46,71	-50,78

Додаток И

Динаміка витрат ПРАТ СК «Український страховий стандарт» за 2020 -2022 рр., тис. грн.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+,-)		Темп приросту, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
Операційні витрати	536365,4	603520,8	434636,7	67155,4	-168884,1	12,52	-27,98
– матеріальні затрати	20952,5	16916,0	15977,1	-4036,5	-938,9	-19,27	-5,55
– витрати на оплату праці	139522,5	111866,6	100884,5	-27655,9	-10982,1	-19,82	-9,82
– відрахування на соціальні заходи	48504,1	38694,8	34793,9	-9809,3	-3900,9	-20,22	-10,08
– амортизація	18027,7	15814,8	12199,0	-2212,9	-3615,8	-12,27	-22,86
– виплати страхового відшкодування	219261,0	232589,8	112887,0	13328,8	-119702,8	6,08	-51,47
– агентська винагорода страховим агентам– юридичним особам	20390,8	50203,8	31617,3	29813,0	-18586,5	146,21	-37,02
– витрати на рекламу	1383,9	217,0	32,7	-1166,9	-184,3	-84,32	-84,93
– витрати на операційну оренду активів	17163,6	26136,8	16961,6	8973,2	-9175,2	52,28	-35,10
– витрати на зв'язок	0,0	4297,2	3694,3	4297,2	-602,9	x	-14,03
– відрахування у резерв сумнівних боргів	0,0	0,0	21739,4	0,0	21739,4	x	x
– витрати на отримані професійні послуги	0,0	28635,1	19667,5	28635,1	-8967,6	x	-31,32
Фінансові витрати	2242,1	3392,4	1148,9	1150,3	-2243,5	51,30	-66,13
– відсотки за кредити	2242,1	3392,4	1148,9	1150,3	-2243,5	51,30	-66,13
Втрати від участі в капіталі	1787,0	4859,2	0,0	3072,2	-4859,2	171,92	-100,00
Інші витрати	5636,6	9318,8	7682,2	3682,2	-1636,6	65,33	-17,56
– собівартість реалізованих фінансових інвестицій	0,0	612,8		612,8	-612,8	x	-100,00
– уцінка необоротних активів	1521,8		1691,2	-1521,8	1691,2	-100,00	x
– списання необоротних активів	320,3	4611,2	4756,5	4290,9	145,3	1339,65	3,15
– резерв під знецінення цінних паперів	2052,2	1759,1	0,0	-293,1	-1759,1	-14,28	-100,00
– списання цінних паперів	0,0	1561,1	352,9	1561,1	-1208,2	x	-77,39
– інші витрати звичайної діяльності	1740,3	774,6	881,6	-965,7	107,0	-55,49	13,81

Додаток К

Показники тестів раннього попередження для ПрАТ СК «Український страховий стандарт» за 2020-2022 рр.

Показники	Формула для розрахунку	Роки			Абсолютне відхилення (+,-)		Темп приросту, %	
		2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2021/2020	2022/2021
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Показник дебіторської заборгованості	$ПДЗ = 100 \% * \frac{\text{Дебіторська заборгованість}}{\text{Капітал}}$	33	15	7	-17	-8	-53,01	-53,34
Показник ліквідності активів	$ПЛА = 100 \% * \frac{\text{Високоліквідні активи}}{\text{Зобов'язання}}$	39	19	28	-20	9	-51,42	49,00
Показник ризику страхування	$ПРС = 100 \% * \frac{\text{Сума чистих премій за всіма полісами}}{\text{Капітал}}$	2	4	2	2	-2	119,04	-52,76
Зворотний показник платоспроможності	$ЗПП = 100 * \frac{\text{Загальна сума зобов'язань}}{\text{Капітал}}$	42	125	102	83	-23	196,78	-18,10
Показник доходності	$ПД = 100 * \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Капітал}}$	-1	0	-40	1	-40	-129,44	-24881,86
Показник змін у капіталі	$ПЗК = 100 * \frac{\text{Капітал (t)}}{\text{Капітал (t-1) - 1}}$	1	-58	10	-59	68	-4213,64	-117,15
Показник змін у сумі чистих премій за всіма полісами	$ПЗЧП = 100 * \frac{\text{Сума чистих премій (t)}}{\text{Сума чистих премій (t-1) - 1}}$	-14	8	100	22	92	-160,18	1104,32

Продовження додатку К

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Показник незалежності від перестрахованн	ПНП = 100 * (Чиста сума премій по всіх полісах) / (Валова сума премій по всіх полісах)	87	98	94	11	-4	12,78	-3,67
Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу	ПВРК = 100 % * (Чисті страхові резерви) / (Капітал)	29	81	70	52	-10	180,28	-12,88
Показник доходності інвестицій	ПДІ=100%*(Прибуток від фінансової діяльності) / (Середній обсяг фінансових інвестицій протягом року)	3	5	2	2	-3	70,75	-51,04